

PIARISTA DIÁK

Áldott húsvétot kíván a Diákszövetség Sajtóbizottsága!

GYURKOVICS TIBOR:

Péntek

Olyan közel vagy, hogy tested szöge
egész a szemgolyómat éri,
fordulnék, törnék kifele,
de arcod elől nem tudok kitérni,

el nem fordíthatom a fejemet,
a szemben-lét fáj, kínzó, gyáva helyzet,
az arcomat szorítja a kezed,
hogymond tudnék – s csak szeretlek.

Üvölt a táj. Mert elhagytam teérted,
elhagytam árnyait és szögeit.
A boldogságot. Holnap jön a péntek,
és testemet testedre szögezik.

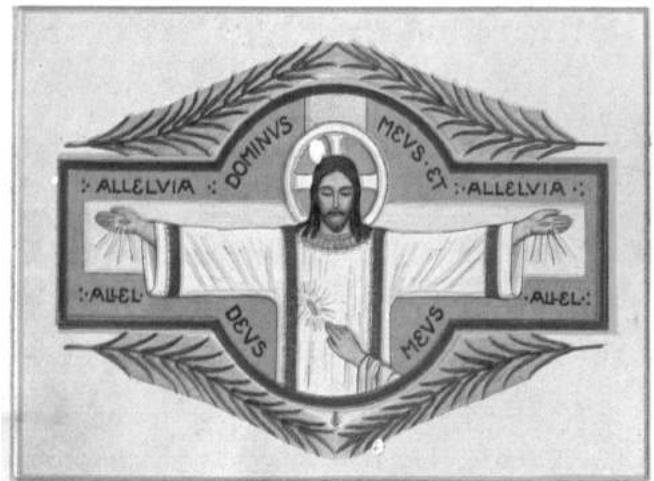
* * *

Már lélegezni sem tudok. Merev
pupillámat az egekre szögeztem,
belémfűródtál, mint hegyes üveg,
s én csüngök csak ezen az egy kereszten.

Következik a végső Golgota.
A kicsike, a helyi, az egyéni,
mert kinek-kinek meg kell halnia
ahhoz, hogy e világon tudjon élni

Következik az önfeláldozás.
A látványtalan és örült alázat,
míg fölhasítja bőrödöt a nyárs,
a test pedig vergődik, mint az állat.

És megreped a hegy. Csorog a vérünk,
az üres éjben elhasad karunk.
Csak az válthat meg, aki meghal értünk,
s csak azt váltjuk meg, kiért meghalunk. [...]

Az öröm tízparancsolata

1. Minden reggel hűségesen kérd Istentől az örömet.
2. Mosolyogj, és tanúsíts nyugalmat kellemetlen helyzetben is.
3. Szívből ismételd: „Isten, aki szeret engem, mindig jelen van.”
4. Szüntelenül törekedj arra, hogy az embereknek csak a jó oldalát lásd.
5. Könyörtelenül üzd el magadtól a szomorúságot.
6. Kerüld a panaszkodást és a kritikát, mert ezeknél semmi nem nyomasztóbb.
7. Munkádat örömmel és vidáman végezd.
8. A látogatókat mindig szívesen és jóindulattal fogadd.
9. A szenvedőket vigasztald, magadról feledkezz el.
10. Ha mindenütt az örömet terjeszted, biztos lehetsz abban, hogy magadra is rátalálsz.

Nem annyira követelményként, mint inkább kegyelemként kívánom mindezt Urunk feltámadása ünnepén.

Keresztút Áron püspökkel

HORVÁTH MÁRTON-LEVENTE: O SALUTARIS HOSTIA

Ó üdvösséges áldozat, Ki eget nyitsz néped előtt: el-lenség hoz reánk hadat, küldj segítséget, adj erőt!

Urunk, Jézus Krisztus, jó keresztényekként szeretnénk járni veled a kereszt útján. Átérezni fájdalodat, veled vinni a nehéz keresztet, veled állni fel az elesésekből, veled halni meg, hogy feltámadásodban is részesíts bennünket. Ezt a keresztutat boldogemlékü Márton Áron püspökünkkel közösen járjuk végig, az ő gondolataival és szavaival. A te néped vagyunk, Urunk, Áron püspök népe. Fogadd el keresztutunkat, és add, hogy jó gyümölcsöt teremjen bennünk!

1. állomás: Jézust halálra ítélik

KOCSÁR MIKLÓS: ADORAMUS TE

Imádkunk Téged Krisztus és áldunk téged, mert szent kereszted által megváltottad a világot.

2. állomás: Jézus vállára veszi a keresztet

FELICE ANERIO: CHRISTUS FACTUS EST

Krisztus engedelmes volt értünk mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. Ezért Isten felmagasztalta, és olyan nevet adott neki, amely felette áll minden névnek.

3. állomás: Jézus először esik el a kereszttel

MENEGALI: PARCE DOMINE

Kegyelmezz Uram, népedet, örökségedet ne engedd elveszni.

4. állomás: Jézus édesanyjával találkozik

DAN MIZRAHI, ARR. PORRÓ I.: AVE MARIA (fődallam: Dan Mizrahi ([1926-2010], Márton Áron püspök egykori izraelita rabtársa. Vegyeskarra feldolgozta: Potyó I.)

Üdvözlégy, Mária, kegyelemmel teljes! Az Úr van teveled. Áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse, Jézus. Asszonyunk, Szűz Mária, Istennek szent anyja, imádkozzál érettünk, bűnösökért, most és halálunk óráján. Amen.

5. állomás: Cirenei Simon segít vinni a keresztet

VYTAUTAS MIŠKINIS: CANTATE DOMINO

Zengjetez új éneket az Úrnak, mert csodálatra méltó, amit művelt.

6. állomás: Veronika kendőjét nyújtja Jézusnak

OLA GJEILO: UBI CARITAS

Hol szeretet és egyetértés, ott az Isten. Minket Krisztus szeretete gyűjtött egybe. Örvendezzünk és öbenne vidágozzunk. Tiszteljük és szeressük az élő Istent. És szeressük egymást is tiszta szívvel. Hol szeretet és egyetértés, ott az Isten.

7. állomás: Jézus másodszor esik el

RIHARD DUBRA: O, CRUX AVE

Üdvözlégy, kereszt, szent remény, a szenvedés ez ünnepe. Kérünk, kegyelmet adj nekünk, add vétkünkért vezekelnünk.

8. állomás: Jézus szól a síró asszonyokhoz

KOCSÁR MIKLÓS: SUB TUUM PRAESIDIUM

Oltalmad alá futunk. Oltalmad alá futunk, Istennek szent Anyja, könyörgésünket meg ne ved szükségünk idején, hanem oltalmaz meg minket minden veszedelemtől, mindenkor dicsőséges és áldott Szűz!

9. állomás: Jézus harmadszor esik el

MICHAEL HAYDN: TRISTIS EST ANIMA MEA

Szomorú az én lelkem mindhalálig: maradjatok itt, és virrasszatok velem: mindjárt látni fogjátok, ahogy a tömeg körülzár engem: Ti majd szétszaladtok, engem pedig nemsokára fel fognak áldozni értetek.

Már közeledik az óra, és az ember Fiát bűnösök kezére fogják adni.

10. állomás: Jézust megfeszítik ruháitól

WOLFGANG AMADEUS MOZART: MISERERE MEI

Könyörülj rajtam, Istenem, hiszen irgalmas és jóságos vagy, mérhetetlen irgalmadban töröld el gonoszágomat!

Mosd le bűnömet teljesen, tisztíts meg vétkeimtől! Gonoszágomat beismerem, bűnöm előttem lebeg szüntelen. Egyedül te ellened vétettem, ami színed előtt gonosz, azt tettem. Te igazságosan ítélsz, s méltányos vagy végzésedben.

11. állomás: Jézust keresztre feszítik

ANTONIO LOTTI: CRUCIFIXUS

Poncius Pilátus alatt értünk keresztre feszítették, kínhalált szenvedett és eltemették.

12. állomás: Jézus meghal a kereszten

DEÁK-BÁRDOS GYÖRGY: ELI ELI

A kilencedik óra körül Jézus hangosan felkiáltott: „Élí, Élí, lemá szabaktáni?“, azaz „Istenem, Istenem, miért hagyta el engem?“

13. állomás: Jézus testét leveszik a keresztről

KODÁLY ZOLTÁN: STABAT MATER

Áll a gyötrött Isten-anyja, kín az arcát könnybe vonja. Úgy siratja szent Fiát, úgy siratja szent Fiát. Gyász a lelkét megtörte, kín és bánat összetörte, törnek éle járta át, törnek éle járta át.

14. állomás: Jézust sírba teszik

ORBÁN GYÖRGY: DAEMON IRREPIT CALLIDUS

Az ördög ügyesen setteng, ámitja a tiszták szívét. Az ördög bünt lop a dicséret, ének, tánc közé.

Bármily kedves, mit az ördög ad, Jézus szíve nem becsüli azt. – Testünket érzékek úzik; az érzékek dús falatra vágynak; jól lakatnak, hizlalnak, vastagítanak.

Bármily kedves, mit a testünk ad, Jézus szíve nem becsüli azt. – Vedd ehhez még a világnak ezer s millió örömet; forró szíved be nem töltik, meg nem védik. Bármily kedves, mit az összes ad, Jézus szíve nem becsüli azt.

Forrás:

„Imádkozzunk, Áron püspökkel” imafüzet, Verbum kiadó 2016, Kolozsvár

A MANOPPELLOI KENDŐ

A feltámadás másik tárgyi bizonyítéka

1963-ban Szent Pio atya ezt mondta: „A manoppellói szent arc a legnagyobb csoda, amink csak van.” Az ezüst ereklyetartóba keretezett és a manoppellói templom főoltárán nyilvános tiszteletre kitett 17x24 cm nagyságú kendőn a feltámadt Krisztus képmása látható.

Az utóbbi húsz évben számos nagy tudós vizsgálta meg alaposan a manoppellói szent arc titokzatos ereklyéjét. Eredményeik azt bizonyítják, hogy a képet biztosan nem emberi kéz festette, mint ahogy a mexikói Guadalupei Szűz Mária képét és a halott Krisztus testének a torinói leplen látható képét sem. A manoppellói kendő esetében ugyanazokat a legújabb tudományos technikákat alkalmazták, melyeket a torinói lepel vizsgálatánál is használtak. Valamennyi tudományos kutatás eredménye egyértelműen alátámasztja, hogy a jelenkori tudomány nem képes megállapítani, miképp jön létre ez a kép, és honnan származnak azok a titokzatos színek, melyek a szent arc képének megragadó szépséget és sugárzó élénkséget adnak. Ez kétségtelenül egyedülálló az egész világon.

A nagy felbontású digitális szkennelésnek köszönhetően megállapították, hogy a vizsgált szövet szálai között a legkisebb nyomokban sem található semmilyen festék. A szemek és a száj körvonalai olyan tökéletesen tiszták, hogy nem festhették őket semmilyen akvarell-technikával. A manoppellói arc legbámulatosabb tulajdonsága a kelme áttetszősége, és az, hogy a kép tökéletesen látható az egyik és a másik oldalról is – mint a diapozitívon. Ez a különös arckép magában foglalja a festmény, a fénykép és a hologram tulajdonságait, de ez nem festmény, nem fénykép és nem hologram. Az árnyékolások a portrén finomabbak, mint ahogy azt a legszéniálisabb festők képesek lennének megfesteni.

Az arcképen számos megmagyarázhatatlan jelenség látható, melyek rejtélyt jelentenek a tudomány számára. A kelme annyira finom anyagú, hogy úgy tűnik, összehajtogatva beleférne akár egy dióhéjba is. A tudományos vizsgálat egyértelműen bebizonyította, hogy a manoppellói istenarcot nem festhette ember. Tehát ez a kép, ahogy a hagyomány mondja, egy akheiropoiéon – vagyis nem emberi kéz festette kép.

A manoppellói kendő sokéves vizsgálata egy meglepő felfedezéshez vezetett: a torinói leplen látható halott arc és a manoppellói szent arc tökéletesen átfedik egymást. A torinói és manoppellói arcról készített fóliák egymásra fektetése grafikai-matematikai bizonyítéka annak, hogy ugyanazzal a személlyel van dolgunk. Ez a matematika bizonyíték a szerkezetben és a méretekben meglévő rendkívüli, száz százalékos azonosság. A halott test képmása a torinói leplen, illetve a manoppellói istenarc

kétségtelenül a világ legnagyobb csodái, tudományos szempontból ugyanis ezeknek a képeknek egyáltalán nem kellene létezniük.

A manoppellói kendő arcképe s a torinói leplen látható halott test elejének és hátuljának képe nem a testnek az anyaggal való közvetlen érintkezésével jött létre, hanem Isten csodás közbeavatkozásának hatására Krisztus feltámadása közben. Csodálatos megörökítését láthatjuk Krisztus emberi természetének megdicsőülésének egymás után következő szakaszairól. A torinói leplen a még halott Jézus testének képe őrződött meg, de már abban a pillanatban, amikor megkezdődött a megdicsőülésének folyamata. A testből már titokzatos energia kezdett sugározni, mely a szöveten rendkívüli pontossággal kirajzolta az egész test képét úgy, mint egy fényképnegatívon.

A manoppellói kendőn viszont a már élő Krisztus arc-kifejezése látható úgy, mint egy pozitív fényképen, de még a megdicsőülés folyamatának vége előtt, mert az arcon még láthatóak a sebek és a duzzanatok nyomai. Amikor először pillantjuk meg a manoppellói arcot, valamiféle csalódást érezhetünk, mivel nem olyan szép, mint amilyennek várnánk. De tudatosítanunk kell, hogy ez a halottaiból éppen feltámadó, tehát a még nem teljesen megdicsőült Jézus arca. A feltámadt Jézus szépsége végtelenül felülmúlja minden elképzelésünket. Majd csak a mennyben láthatjuk meg őt, és lesz örömünk teljes. A manoppellói arc a halottaiból feltámadó Krisztus arca, abban a pillanatban, amikor átmegy a halálból az életbe. Ekkor változott át teljesen Jézus kínszenvedésben és kereszthalálban meggyötört teste; e testet „a mi bűneinkért szúrták át, a mi gonoszságainkért törték össze.”

A manoppellói arc az éppen feltámadó Krisztus arca, aki még magán hordozza a kínszenvedés nyomait, tehát emberi természetének megdicsőülése, teljes átváltozása még folyamatban van, amikor is e romlandó test felölti a romlatlanságot, e halandó a halhatatlanságot.

A manoppellói képet nem emberi kéz festette, hanem magának Istennek a műve. A manoppellói kép megmutatja, milyen a valódi arca a megtestesült Istennek, aki világos képet hagyott ránk megtestesüléséről, haláláról és feltámadásáról. Ezzel a képpel egyértelműen alátámasztja, hogy tényleg valóságos emberré lett, magára vette szenvedésünket és bűneinket, valóban meghalt, és feltámadt a halottak közül, hogy megszabadítson minket a bűntől és a haláltól, és elvezessen a mennyország boldogságába.

A manoppellói istenarc a halálból feltámadó Úr egyedülálló ereklyéje. Jézus azért ajándékozta nekünk képmását a torinói leplen és arcképét a manoppellói kendőn, hogy meghívjon a megtérésre és a vele való személyes kapcsolatra a bűnbánat és az Eucharisztia szentségében, a

mindennapi kitarató imában, valamint a tízparancsolat és az evangélium szerinti életre. A feltámadt Krisztus felszólít minket: „Ne féljen a gyenge, a bűnös lélek közeledni hozzám, még ha több vétke is lenne, mint amennyi homok van a földön, minden elmerül irgalmam mélységében; csupán helyettesem elé kell járulni, s hittel megvalani nyomorúságtokat. Ekkor megmutatkozik irgalmam egész terjedelmében. Ha a lélek már oszló hulla lenne, s emberi értelemben képtelen az újjáéledésre, s már minden el volna veszve, nem így az Istennél! Az irgalmasság csodája teljesen életre kelti a lelket.”

Mieczysław Piotrowski, SChr

Forrás:

„Szeressétek egymást” c. katolikus magazin, 12. szám.

Kik vagyunk mi, piaristák?

Egy papi szerzetesrend tagjai, amelynek célja a gyerekek és fiatalok, különösen is a rászoruló nevelése és tanítása. Hivatalos, latin nevünk: Ordo Scholarum Piarum. Ebben a névben fontos szerepe van a schola – iskola szónak. Scholae Piae: kegyes iskolák, vagy népszerű formájában: piaristák.

Ez a név rögtön ki is jelöli a feladatunkat: kegyesség és iskola. Olyan iskola vagyunk, amely igyekszik felkarolni a szegényeket, és amely meg akarja élni az egységet az Istenbe vetett hit és az emberi tudás között.

Kalazanci Szent József és az első piaristák olyasmibe fogtak, ami akkor ismeretlen volt. Meggyőződésük szerint a társadalom haladásának az a feltétele, hogy kivétel nélkül mindenki tanulhasson. Ezért indították útjára iskolájukat, amely történészek szerint a közoktatási intézmények első példája. A rászoruló gyerekek és fiatalok nevelésének és oktatásának szentelték magukat, hogy így segítsék őket a társadalom alkalmas keresztény tagjaivá válni.

Ez az álom ma is él: Jézus követőiként, négy évszázad nevelési tapasztalatainak birtokában ma is keresztény nevelést nyújtani a gyerekeknek és a fiataloknak szerte a világon.

Forrás:

Piarista Tartományfőnökség Budapest

A REND RÓMAI SZÉKHÁZA

MÉCS LÁSZLÓ

Áldottak az Öregek Barátai

*Áldott, aki megértéssel kísér,
és fogja reszkető kezünket,
Áldott, aki tudja, hogy hallásunk
nehezen kapja el már a szót,
Áldott, aki nem csodálkozik,
hogy sok mindent nem látunk,
és lassan jár nálunk az ész,
Áldott, aki nem veszi észre,
hogy ma megint kiömlött
a kávé az asztalon,
Áldott, aki mosolyogva áll meg,
hogy elbeszélgessen velünk,
Áldott, aki nem árulja el,
hogy ma kétszer hallotta
tőlünk ezt a történetet,
Áldott, aki fel tudja idézni
velünk a tegnapi emlékeit,
Áldott, akitől megtudjuk,
hogy nekünk is jut még
tisztelet, szeretet, hogy nem
vagyunk azért mi sem egyedül,
Áldott, aki segíti vinni öregségünk
keresztjét, amely nekünk
is oly nehéz,
Áldott, aki szerető leleményességgel
segíti ingadozó lépteinket
a hazafelé vezető úton.*

A kalazanciusi jubileumi év meghirdetése

„Nevelni, hirdetni, átalakítani – mindazoknak, akik tudják, hogy a gyermekek Isten országához visznek minket közel”

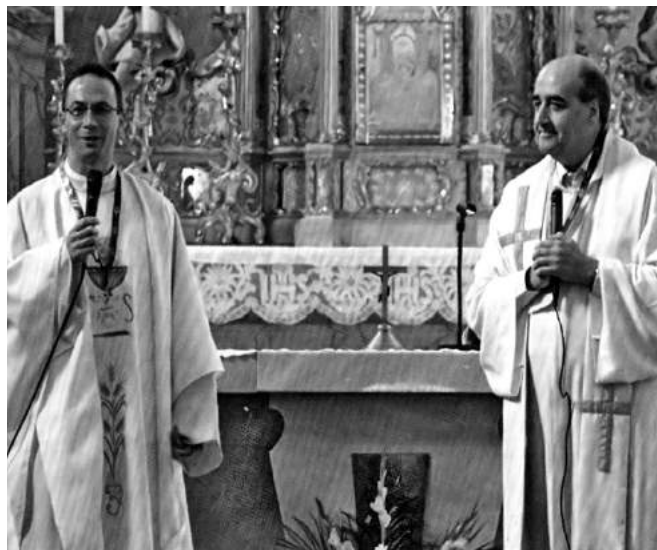

Kalazancius fiai és lányai arra szántuk el magunkat, hogy mélységes hálánk kifejezéséül kalazanciusi jubileumi évet tartunk mindenütt, ahol jelen vagyunk, és azokon a helyeken is, ahol, ha fizikailag esetleg nem is vagyunk jelen, az ott élők érzik magukon Isten Kalazanciuson keresztül megnyilvánuló szeretetének áldását.

A gyermekek és a fiatalok, főként a legszegényebbek nevében; mindazok nevében, akik úgy érzik, átalakította őket az Úr Kalazancius példáján keresztül; valamint a piaristák nagy családja nevében a Piarista Rend Generális Kongregációja, a szentatyja, Ferenc pápa jóváhagyásával meghirdeti a kalazanciusi jubileumi évet, és arra hívja mindazokat, akik szeretnék megünnepelni ezt az évet, hogy ugyanazokkal az alapértékekkel éljék meg, amelyek Kalazanciusot vezették: szenvedélyes szeretettel az Úr Jézus és Mária iránt; feltétlen odaadással a nevelés által történő evangelizálás küldetésének; elkötelezettséggel, hogy a Kegyes Iskolákat a közösség és a küldetés terévé tegyék, valamint a gyermekekbe és a fiatalokba, mint az élet és teljesség hordozóiba vetett mélységes bizalommal.

Ebben a jubileumi évben egyszerre ünnepezzük Kalazanciusot és az ő művét. Egy olyan évben vagyunk ugyanis, amikor négyszáz éves születésnapját tölti be a Kegyes Iskolák Isten Anyja Szegényeinek Páli Kongregációja, és amely esztendő kettőszázötvenedik évfordulója Kalazancius szentté avatásának. Ezért meg kell ünnepeznünk szentatyánkat és azt a művet, amelynek életét szentelte, s amelynek örökösei és továbbvivői vagyunk a gyermekek és fiatalok javára. Tudjuk, hogy „minden karizma olyan megtapasztalása a Léleknek, amely továbbadódik a tanítványoknak, hogy éljék, őrizzék, egyre mélyebben megértsék és kibontsák azt, összhangban Krisztus állandó növekedésben lévő testével”. Ezért mindegyikőtöket arra hívunk, hogy éljétek, őrizzétek, egyre mélyebben megértsétek és kibontakoztassátok kalazanciusi és piarista tapasztalatokat. Egészen biztos, hogy ez lesz a legjobb módja a jubileumi év megünneplésének.

Számunkra Kalazancius evangélium. Az evangélium új hangszínt kap a hivatáson keresztül, Kalazanciuson keresztül. Bárcsak mindig így tudnánk élni az evangéliumot! Amikor mi, piaristák eljutunk egy új helyre, nem mi visszük oda az evangéliumot, mintha a tulajdonosai lennénk, mert az evangélium már ott van, Isten már odaajándékozta. Nem birtokoljuk az evangéliumot, hanem amikor eljutunk egy új helyre, hogy küldetésünket gyakoroljuk, akkor kapjuk meg, fogadjuk magunkba és hirdetjük az evangéliumot; és karizmánk révén, mely telis-

tele van Isten országának magvaival, az a hely átalakul. Ezért választottunk jubileumi esztendőnk jelmondatául három, egymáshoz szorosan kapcsolódó ígét: nevelni, hirdetni, átalakítani. Éljétek ezeket szenvedéllyel, tegyétek valósággá odaadottságotok révén, legyen életetek és küldetésetek égboltja!

Mindnyájatokat arra hívunk, hogy örömmel és odaadóan éljétek meg ezt a jubileumi évet. Ebben segítenek azok a főbb időpontok, amelyek ritmust adnak majd e különleges kalazanciusi évnek.

• *Az év megnyitása és lezárása.* A jubileumi évet 2016. november 27-én kezdjük meg ünnepélyesen Rómában, a San Pantaleo-templomban, szentmisével, amelyet João Braz de Aviz bíboros, a Megszentelt Élet Intézményei és Apostoli Élet Társaságai Kongregációjának prefektusa mutat be. Ezen az ünnepen olvassuk fel a jubileumi év szentszéki bulláját. Mindazok, akik jelen lesznek ezen a szentmisén, vagy technikai eszközök segítségével figyelemmel kísérik, a szentatyja, Ferenc pápa teljes búcsút ad az egyház vonatkozó előírásai szerint. A jubileumi év 2017. november 25-én zárul a San Pantaleo-templomban bemutatott szentmisével, a generális atya vezetésével.

• *Január 31-én,* rendünk konstitúciója jóváhagyásának évfordulóján hivatásunkért tartunk hálaadó napot.

• *Február 6-án,* Szent Dorottya vértanú emléknapján a keresztény nevelés szolgálata mellett elköteleződésünket újítjuk meg. A Santa Dorotea-templom sekrestyéjében kezdődött el ez a rendkívüli történet, 1597-ben. Mindnyájatokat arra hívunk, hogy újítsuk meg ezen a napon a keresztény nevelés szolgálata mellett elköteleződésünket.

• *Március 6.:* rendünk első formájának, a Páli Kongre-

gáció alapításának évfordulója lesz a jubileumi év központi napja. Arra hívjuk az összes piarista szerzetest, hogy ünnepélyes formában és nyilvánosan újítsa meg szerzetesi fogadalmát ott, ahol él. Ugyancsak arra hívjuk a piarista testvériség minden tagját, hogy újítsák meg ígéretüket. Ennek kerete egy közösen és örömteli szívvel megünnepelt szentmise legyen.

• *Március 25-én*, az első piaristák beöltözésének napján a rend novíciusaiért tartunk imnapot. Értük mondott imádságunkat konstitúciónk sugallja: azt kérjük az Úrtól, hogy mindegyikük őszintén és nagylelkűen tudjon választ adni az Úr hívására.

• *Április 2.* hagyományosan a piarista missziók napja. Jó, ha ezt a napot reflexiós és imnapnak szánjuk, témája a piarista missziós szellemiség legyen, különösen is imádkozunk azokért, akik készek voltak missziós küldetést vállalni a rend valamilyen új jelenlétében.

• *Április 15.* a rend új konstitúciója jóváhagyásának évfordulója. Ezen a napon hagyták jóvá a II. vatikáni zsinat iránymutatásai szerint megújított rendi alkotmányt. Szeretnénk megkülönböztetési napot tartani az-

zal a céllal, hogy megtaláljuk a Kegyes Iskolák megújulását segítő kulcsfontosságú pontokat.

• *Május 8-án* a Boldogságos Szent Szűzet, a Kegyes Iskolák édesanyját ünnepeljük. Kérjük, hogy minden piarista helyszínen újítsuk meg a Kegyes Iskolák Máriának szenteltségét.

• *Május 31.* Glicerio Landriani tiszteletre méltóvá nyilvánításának napja, a piarista hivatásokért tartott imnap. Azt szeretnénk, ha minden közösségünkben és intézményünkben közös imádsággal kérnénk az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat aratásába.

• *Július 8.* a befogadó otthonok napja. Ezt a napot szeretnénk a szegény gyermekek, a rend kincsei iránti figyelemnek szentelni. Arra hívunk titeket, hogy újítsuk meg a szegény gyermekekkel való törődés és a társadalom átalakításának szolgálata melletti elköteleződésünket.

• *Július 16.* Kalazanci Szent József szentté avatásának kettőszázötvenedik évfordulója. Arra hívunk titeket, hogy legyen ez a nap imnap az életszentség ajándékáért a Kegyes Iskolákban.

BEKÖSZÖNTŐ

A jubileum hívását követve

Jubileumot ünneplünk, kettős jubileumot: egyrészt a piarista szerzetesrend megalapításának 400., másrészt Kalazanci Szent József szentté avatásának 250. évfordulóját.

S a jubileum gondolata a bibliai időkbe vezet vissza minket. A Szentírás szavai szerint minden ötvenedik év kezdetén megfűjták a kos szarvából készült tülköt (héberül: jóbel), s ebben az évben parlagon hagyták a szántóföldeket, felszabadultak a szolgák, s mindazt, ami idegen kézre került, vissza kellett adni eredeti gazdájának. A szabadság, felszabadulás ideje volt ez. S az a tény, hogy a földeket nem vetették be, e szabadság eredete felé vezetni figyelmünket: Istenre bízták magukat, hogy majd Ő gondoskodik róluk. A jubileum így az Isten gondoskodásába, magába az Istenbe vetett hit megújulásának alkalmává is lett.

Ünnepeljük ebben az évben rendalapítónkat, Kalazanci Józsefet, akit az egyház 250 évvel ezelőtt a szentek sorába iktatott. Talán túlságosan is hozzászoktunk ahhoz, hogy őt szentként említhetjük, s így nem figyelünk fel e tény különös fontosságára. Amikor az egyház kanonizál egy-egy személyt, akkor a hitelesség pecsétjét üti az életére, kijelenti, hogy az adott személy Jézus Krisztus követője volt, életében Jézus Krisztus életéhez és személyéhez igyekezett hasonlóná válni. Bizalmat, biztonságot adó kijelentés ez: közösségünk és szolgálatunk alapja egy hiteles személy! S egyszerre bátorítás, buzdítás is a jövő felé: a szegény gyerekek szolgálatában és a testvéri közösségben Istennek szentelt élet Jézus követésének útja. Induljunk s haladjunk bátran ezen az úton!

S tulajdonképpen épp ez az, amit az egyház megerősített, amikor a Kalazanci Szent József körül alakuló közösséget szerzetesrendként jóváhagyta. Ezzel a lépéssel intézménnyé lett az a karizma, az az ajándék, amelyet Kalazancius kapott Istentől a gyerekek és a fiatalok javára. Intézményesült, vagyis folytonossá lett, fenntartható jövőt kapott ez az ajándék.

Jubileumi évbe léptünk. S ez az év kettős ünnepével hála hív minket; hála Kalazanci Szent Józsefért s hála a piarista szerzetes közösségért. Hála mindazért, ami Rendalapítónk által érkezett a világba, s hála azért is, hogy mi mindannyian kapcsolatba kerülhettünk az ő személyével, az ő közösségével.

S legyen ez az év az Istenbe vetett hitünk megújulásának áldott ideje is! A múlt iránti hála megerősíti Isten gondviselésébe vetett hitünket; a szilárd alap tudata felszabadít a jövő leleményes építésére.

Labancz Zsolt, tartományfőnök

• *Augusztus 25.* Kalazanci Szent József ünnepe. Nagy örömmel ünnepeljük alapító atyánkat.

• *Szeptember 26-án* hagyományosan a kezdeti képzésben részt vevő fiatal piaristákért tartott imanap. A jubileumi évben is hálát adunk Istennek mindazokért a fiatalokért, akik arra készülnek, hogy életüket szerzetesként odaadják a Kegyes Iskolák rendjében.

Mindegyikötöknek köszönetet mondunk életetekért és Kalazancius iránti szeretetetekért. Soha ne feledjétek:

úgy lehet Kalazanciuszt szeretni, hogy azt szeretjük, amit ő szeretett! Kalazancius teljes odaadással szerette Jézust és anyját, Máriát, a Kegyes Iskolákat, valamint a gyermekeket és a fiatalokat, különösen is a szegényeket.

Isten áldjon meg mindnyájukat!

Pedro Aquado generális

FORRÁS:

Piaristák ma, 2016. ősz

Hármas jubileum a magyarországi piarista rendtartományban

2017 a piarista rend többszörös jubileumának is az éve. 400 évvel ezelőtt, 1617-ben hagyta jóvá V. Pál pápa a szegény sorsú gyermekek tanítására, teljesebb életre nevelésére vállalkozó szerzetesrendet, amelynek alapítóját, Kalazanci Szent Józsefet 250 éve, 1767-ben emelte a szentek sorába XIII. Kelemen pápa a vatikáni bazilikában. E tanévben ünnepeljük a budapesti Piarista Gimnázium alapításának 300 éves évfordulóját is.

2017. január 27-én a Sapientia Szerzetesi, Hittudományi Főiskola Aulájában közös sajtótájékoztatót tartott a Piarista Tartományfőnökség és a budapesti Piarista Gimnázium. Az eseményen Labancz Zsolt SP tartományfőnök, Horváth Bálint, a pesti piarista gimnázium igazgatója, Farbaky Péter, a Budapesti Történeti Múzeum főigazgatója és Koltai András, a Piarista Rend Magyar Tartományának levéltárosa szólalt fel.

Labancz Zsolt egy Szent Márk evangéliumából származó idézettel kezdte beszédét; a mustármagról szóló példabeszédhez kapcsolódva, egy képi hasonlattal élve jellemezte a 400 éve tartó növekedést: „Egy kis mag vettetett el 400 évvel ezelőtt, s ez azután szárba szökken, és hajtásai, bontakozó ágai olyan terebélyesek lettek, hogy sokak, nagyon sokak számára adnak árnyat és még inkább életet. S ez az élet, ez az áldott gyarapodás ma is folytatódik itt, hazánkban is, s a tágas rendben is.” A tartományfőnök elmondta, hogy az utóbbi néhány hónapban két új alapítás is történt: egy kis közösség Mozambikban kezdte meg működését, egy másik alig néhány napja Peruban, Limának egy szegény külvárosi részén.

A piarista rend az egyház történetében az első szerzetesközösség, amelyet kifejezetten az oktatás, nevelés szolgálatára hagyott jóvá az egyház. XII. Piusz pápa Kalazanci Szent Józsefet 1948-ban minden keresztény népiskola égi pártfogójává tette. Ezért minden keresztény népiskola úgy tekinthet Kalazanciusra, mint aki segíti őket szolgálatuk végzésében.

Kalazanci Szent József rendalapító cselekedetei arra irányítják a figyelmet, hogy egy iskola nem létezhet közösség nélkül. „Az értékek átadása soha nem egy ember műve. Embereknek elkötelezett közössége hordozza, váltja életre az értékeket, s így tudnak másokat is meghívni, hogy ezen értékek szerint rendezzék életüket. S

azt tapasztaljuk, hogy az iskolák éltető működéséhez, – hogy azok ne csak a tanulásátadás helyei legyenek, hanem az élet iskolái –, ehhez ma is közösségre, közöségekre van szükség.” – hangsúlyozta Labancz Zsolt.

A tartományfőnök elmondta, hogy a magyar piaristák a kommunizmus évei alatt csupán két gimnáziumban végzhettek oktatói tevékenységet. A rendszerváltás után egyházi és társadalmi felelősségvállalástól indítva újrainyitotta a rend a korábbi iskolákat. Jelenleg nyolc városban található piarista intézmények; három óvoda, három általános iskola, egy szakképző iskola, hat gimnázium és egy önálló középiskolai kollégium működik Magyarországon, emellett nyolc szerzetesi közösség él idehaza.

A bencésekkel és a ferencesekkel együtt a Piarista Rend Magyar Tartománya fenntartója a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolának. Szegeden Sík Sándor nevét viselő egyetemi szakkollégium működik. A köznevelési intézményekben mintegy 440 pedagógus közel 4300 diákot oktat és nevel.

Labancz Zsolt megemlégtette azokat a „rügyként kipattanó” új kezdeményezéseket is, amik szintén meghatározzák immár a magyar piarista jelent: a főként az oktatásban résztvevő világi munkatársak is fokozatosan elköteleződnek Kalazanci Szent József lelkülete, karizmája és szolgálata mellett. A magyar tartományban Pünkösöd ünnepéhez kapcsolódóan készülnek a magyar Piarista Testvériség megszületésére. Emellett kiemelte a sátorlajú helyi Piarista Tanoda fontos szerepét, amely 2016 őszén indult el kb. 30 hátrányos helyzetű, nehéz családi körü-

mények közül érkező roma gyermek társadalmi integrációjának elősegítésére. Vácon is új intézmény létesül a közeli jövőben: a rend magyarországi ága szeretne nyitni a „leszakadó” fiatalok, fiatal felnőttek felé egy munkaerő-diagnosztikai és fejlesztő központ elindításával, amely a munka világába segíti majd el a fiatalokat.

A tartományfőnök végezetül ismertette a 400 éves jubileum égisze alatt szervezett nemzetközi és hazai programokat, melynek keretében szerzetesi zarándoklat, pedagógiai kongresszus, ifjúsági találkozó, nagyszabású kiállítás és Kalazancius csodás tetteit megjelenítő képzőművészeti pályázat is lesz majd.

Horváth Bálint, a 300 éves fennállását ünneplő budapesti Piarista Gimnázium igazgatója beszédében röviden összefoglalta az intézmény történetét, s egyben kitért híres tanáira, öregdiákjaira is, akik érdemben járultak hozzá a magyarországi tudományos és kulturális élet fellendítéséhez az elmúlt századok során. „Az 1716-os év tavaszán Pest városának főbírája, a városi tanács vezetője, Lenner János hívta meg a városba a piarista szerzeteseket, hogy szervezzék meg, és nyissák meg gimnáziumukat a városban. 1717. november 6-án két piarista szerzetes vezetésével, 155 diákkal indult újtárra az iskola. Híres tudósok, művészek, államférfiak, egyházi emberek kerültek ki a padjaiból. Ebbe az iskolába járt többek között az írók és költők közül Vörösmarty Mihály, Petőfi Sándor, Katona József, Vajda János, Szerb Antal, Ottlik Géza, Örkény István, Pilinszky János és Esterházy Péter; az államférfiak közül Mészáros Lázár hadügy-miniszter, Perczel Mór honvédtábornok és Antall József miniszterelnök; a tudomány képviselői közül Eötvös Loránd fizikus, az Akadémia elnöke, Hevesy György és Oláh György kémikusok és olyan jeles művészek, mint Lotz Károly és Zichy Mihály festőművészek, Fábri Zoltán filmrendező, Lehár Ferenc zeneszerző...”

Az igazgató szerint számos nevet lehetne említeni azok közül a piarista szerzetesek közül, akik az életüket szerényen, önzetlenül a tanítványaik szolgálatának szentelték az elmúlt háromszáz évben. A huszadik századból sokan ismerhetik Öveges József Kossuth-díjas fizikus és Kovács Mihály fizikus és informatikus nevét, akik mellett kiemelkedik Sík Sándor tartományfőnök, cserkész, költő, egyetemi tanár vagy Jelenits István Széchenyi-díjas teológus, irodalmár alakja.

Horváth Bálint hangsúlyozta, hogy a 300. tanévében a gimnázium továbbra is katolikus fiúiskolaként működik, amely igyekszik megtartani értékes hagyományait, leginkább az iskola változásra nyitott, innovatív jellegét. „Az egész ember nevelésére törekszünk, aki értelmi és érzelmi síkon, testi és spirituális valóságában is egészséges, teljes személyiség. (...) Rendalapítónk, Kalazanci Szent József példája nyomán olyan fiatalokat szeretnénk adni az országnak, akik érzékenyen és szolidárisan gondolkodnak, képesek hívő, felelős keresztény értelmiségi (akár vezető) szerepet betölteni a társadalomban. (...) Itt a Piarista Gimnáziumban hiszünk benne, hogy az igényes tanulmányi munka, a korszerű tudásra való törekvés és a befogadó, élő keresztény közösség megteremtése együtt is lehetséges.”

Beszédje záróakkordjaként az igazgató ismertette a

jubileumi esztendő gimnáziumot érintő, elsősorban kulturális programjait.

Farbaky Péter, a Budapesti Történeti Múzeum igazgatója és Koltai András, a magyar piarista rendtartomány levéltárosa a november közepén nyíló „Hitre, tudásra – piaristák a magyar művelődéstörténetben” c. nagyszabású időszaki kiállítás tematikáját s a tervezett kiállítási anyagot mutatták be.

„A kiállítás végigvezet azokon a valós és virtuális tereken, ahol a piaristák éltek, tanítottak, imádkoztak, tréfalgoztak, kutattak és alkottak. Fölsorakoztatjuk a rendalapító és más piarista szentek legszebb magyarországi ábrázolásait, a „sekrestyéből” előkerülnek a piarista templomok kincstárainak legszebb darabjai. Az is kiderül, hogy milyen nyomot hagy maga után egy valódi szellem, aki a privigyei piarista rendházban kísértett.” – mondta el Farbaky Péter.

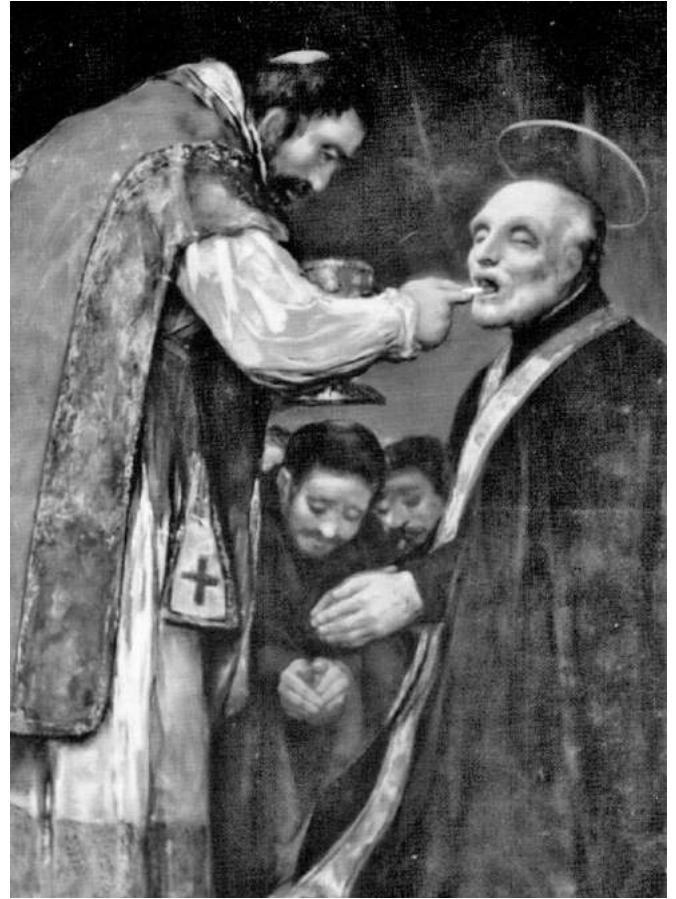
A kiállításon láthatók lesznek aprólékosan rajzolt barokk tervlapok és vizsgarajzok, a magyar rendtartomány gyűjteményének legszebb darabjai: kódexek, régiségek, festmények, Felix Ivo Leicher, Gottfried Bernard Götz, Nagy Sándor, Kunwald Cézár, Pándy Lajos, Huber István, Héya Zoltán, Szász Endre és mások művei. Előkerülnek a tudós piaristák emléktárgyai, a fizikai és természetrajzi szertárok kincsei: kéziratok, útinaplók, kísérleti eszközök, köztük Öveges Józseftől és Kovács Mihálytól, az egyik legelső magyar számítógépmódel készítőjétől. Térképek, tervrajzok, festmények és fényképek segítségével nyerhet a látogató betekintést a budapesti piarista rendházak múltjába.

Koltai András, a kiállítás főkurátora szerint a kiállítás és az ahhoz készülő katalógus által egy olyan szerzetesi közösség életét, környezetét és tárgyait ismerhetjük meg, amely Istenre, a világra, a művészetekre és a tudományra egyaránt nyitottan élt és él, emellett kellő öniróniával tudja magát a mai napig szemlélni.

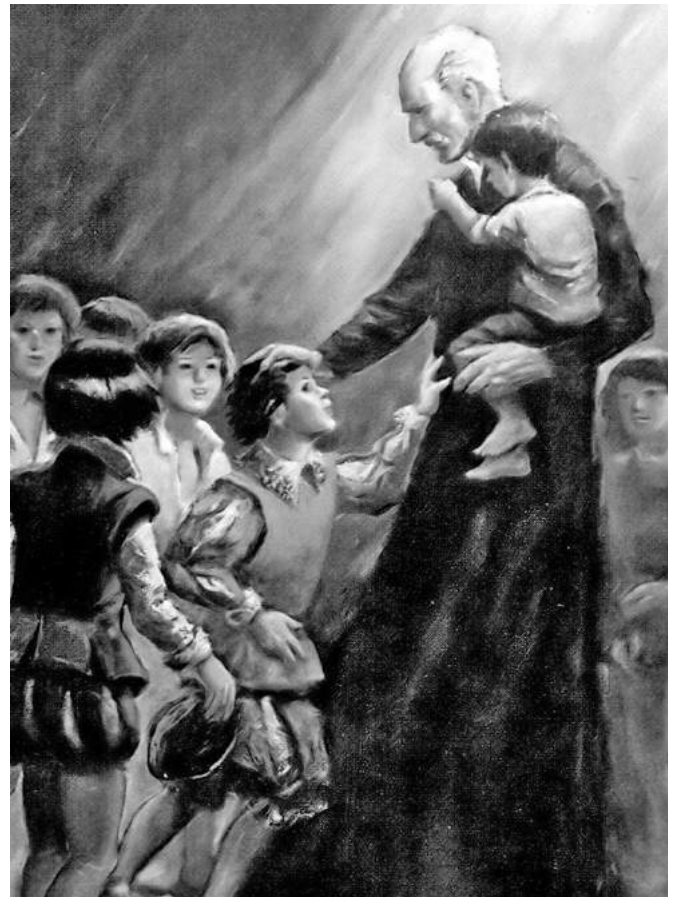
Piarista iskolák királynéja

Goya: San Giuseppe Calasanzio

Kalazanci Szent József

Kalazanci Szent József

Labancz Zsolt tartományfőnök a piarista jubileumról

Interjú a Katolikus Rádióban, 2017. február 9.

• *Szerdahelyi Csongor: Hogyan ünnepli meg a Piarista Rend ezt a hármass jubileumot, mivel készülnek az esztendő folyamán?*

• *Labancz Zsolt:* Egyrészt a Rend maga is készül az ünnepekre: ilyen volt az ünnepélyes megnyitó Rómában, aztán lesz majd egy nagy pedagógiai konferencia Chilében az ottani piarista közösséghez kapcsolódóan. A világ minden tájáról összejönnek majd a piarista világ képviselői, hogy egymás pedagógiai gazdagságára rácsodálkozzunk. Az ünneplésnek vannak központi alkalmak: ilyen lesz egy magyar tartományi zarándoklat Rómába – Kalazancius működési helyére szeretnénk elmenni –, egy kis lelki megújulásnak is az alkalmak lesznek. Azután a nyári tartományi találkozót is a jubileum fogja meghatározni, amelynek a végén meghívjuk majd a nálunk végzett, tehát öregdiák papokat, püspököket és érsekeket, hogy együtt ünnepeljünk, és adjunk hálát ezért az ajándékért, amit a Piarista Rend, a piarista iskola jelent. Áprilisban lesz piarista iskolai találkozó itt Pesten, lesz Közép-Európában – most még nem tudni pontosan, hol – egy tágabb találkozó is, ahol több ország képviselőivel találkozhatnak a diákjaink. És azután helyi szinten is lesznek különböző ünneplések, amelyek a közösségeinkhez, az iskoláinkhoz kapcsolódnak. És lesznek olyan alkalmak, amelyek pedig a pesti iskoláinknak az ünnepei: nagy öregdiák-találkozó és kulturális rendezvények is. Tartományunk történetének a legnagyobb kiállítását is idén nyitjuk meg a budai várban. A Budapesti Történeti Múzeumban lesz a pesti iskoláról, de még tágabban a Rend és a magyar tartomány történetéről egy nagy kiállítás. Majd még kapcsolódik ehhez egy történeti konferencia is.

• *Sz. Cs.: A Rend 400 éves, a magyarországi rendtartomány pedig fiatalabb. Milyen állapotban éli meg ezt a hármass jubileumot a rendtartomány?*

• *L. Zs.:* 8 városban vagyunk jelen, és nyolc szerzetes-közösségünk él az ország különböző területein. Ebben jelenleg 58-an vagyunk. A nyolc iskolánkban, nyolc intézményünkben mintegy 4360 diákot tanítunk, mintegy 440 pedagógusunk van. Velük együtt visszük ezt a nagy-nagy pedagógiai szolgálatot. És örömmel látjuk, hogy az oktatásunknak a spektruma kiszélesedett. Korábban talán nagyon természetes módon a gimnáziummal, a középfokú oktatással azonosították a Piarista Rendet. Most már van három óvodánk, általános iskolánk, szakiskolánk és természetesen középiskolánk. Szóval egy ilyen élő valóság a mai piarista világ. Azután vannak újdonságaink is: a sátoraljaújhelyi Tanoda. Ebben a városban jelen vagyunk már több mint 20 éve. Egy középiskolai kollégiumot működtetünk 80 fiatal számára, és ebben a tanévben indulhatott el egy kifejezetten nehéz családi háttérű, szegény társadalmi rétegből érkező fiataloknak egy „tanoda-program”, ahol egyrészt felzárkóztatást, tehát ilyen segítséget tudunk adni

a tehetséges gyerekeknek, tehetséggondozást is. És persze a családokkal való törődés, a szociális segítség is nagyon jelen van ebben az intézményünkben. A másik kezdeményezés pedig, hogy azon fiatalok és fiatal felnőttek számára, akik a munka világából kimaradtak vagy kimaradni látszanak – miután ilyen nehézséggel küzdő fiatalok – Vácon egy fejlesztő központnak a kialakításán dolgoznak.

• *Sz. Cs.: Most ahogy így hallgattam tartományfőnök urat, végigszaladtam az országon, tulajdonképpen majdnem mindenhová visszatértek, ahol 1948 előtt voltak, Veszprémen kívül.*

• *L. Zs.:* Tatán is voltunk, oda nem tértünk vissza, illetve Debrecen városában sem vagyunk jelen. De számos helyre visszamentünk, ahol lehetőség adódott rá. És ugye van új megtelepedésünk is: 25 évvel ezelőtt Göd városában, ahol korábban nem voltunk jelen. Ott egy szakiskolát indítottunk, ami nemcsak a város szempontjából volt új szerep, tehát egy új városban telepedtünk meg, hanem a szolgálat területén is, hiszen korábban a szakoktatás nem volt része a piarista oktatásnak. Ez egy nagyon izgalmas és szerintem nagyon kalazanciusi kezdeményezés volt akkor.

• *Sz. Cs.: Végezetül van egy jelmondata, vagy egy mottója ennek a hármass jubileumi esztendőnek.*

• *L. Zs.:* Van a jubileumi évnek egy logója és egy mottója is. A logó egy felnőtt embert, pedagógust, talán szerzetest ábrázol, aki lehajol egy kisgyermekhez. Ez a lehajolásnak, az odafigyelésnek a mozdulata, amit ez a logó kifejez, ami nagyon kalazanciusi, aki szintén meglátta, és odafordult a kicsikhez, a szegényekhez. És a mottó pedig három szó: nevelni, hirdetni, átalakítani. A „nevelni” – ezt talán nem kell tovább magyarázni, hogy iskolákat hozunk létre, a nevelés lehetőségeit keressük. A „hirdetni” az evangélium meghirdetésére utal, tehát az evangelizáló apostoli küldetésünkre. Az „átalakítani” pedig azt a célkitűzést, amiről Kalazanciusi azt mondta, hogy a társadalom átalakítása, ez is célja a piarista iskoláknak. Tehát ez három: nevelni, hirdetni, átalakítani.

Lejegyezte: Farkas Zsolt

**nevelni
hirdetni
átalakítani**

400 ANNI / ANNUS IUBILAEI
1617-2017 / SCHOLARUM PIARUM

A PESTI GIMNÁZIUM ÉVFORDULÓS ÜNNEPSÉGEI

Pest Város Tanácsa a török hódoltság és a Rákóczi-szabadságharc után a piaristákra bízta, és 10 000 forintnyi adományával vetette meg első középfokú iskolájának alapjait – olvasható a Piarista Diák Kis Kalauzában. 1717. november 4-én érkezett a városba a kijelölt igazgató, a házfőnök és még két piarista tanár. A várostól egy rozszant házat kaptak, amely az akkori városháza oldalánál állt a Belvárosi főplébánia-templom szentélyével szemben.

A beírást november 5-én (Szent Imre herceg napján) tartották meg 155 tanulóval a parvisták, a grammatisták és a szintakszisták osztályába, másnap tartották a Veni-Sanctét a Belvárosi templomban. A tanítást november 7-én két parányi szobában kezdték meg, majd a következő évben már megnyílt a poétikai és a retorikai osztály is. A város ekkor megvásárolta az iskola számára a mai ún. Görög-udvar helyén a félig kész volt jezsuita iskolát, amelynek emeletén színházat is működtettek.

Bővítésként 1743-ban magánjellegű bölcsészeti tanfolyamot nyitottak, majd kilenc év múlva nyilvánossá tették, s 32 éven át működtették egészen a nagyszombati egyetemnek Pestre költöztetéséig. Tantárgyai között szerepelt a filozófia, matematika, fizika, földrajz. A tanítás a kezdeti jezsuita rendszer után a piaristák sajátos nevelői és tanulmányi rendje szerint folytatódott, különös gondot fordítva a természettudományos tárgyra és a magyar nyelv tanítására. A gimnázium 1777-ben öt-osztályúvá, majd három évtized múlva további egy osztállyal bővült. A reformkorban – II. József törekvéseivel szemben – a magyar nyelv és szellem egyre erősebben érvényesült az iskolában. 1850-ben már megnyílt a VII. osztály is az immár főgimnáziumban, s megtarthatták az első érettségi vizsgálatot másfélszáz tanulóval. Végül 1883-tól állami tanterv szerint már nyolc osztályos, gimnáziumnak nevezett iskolában tanítottak. Az oktatott nyelvek: latin, görög, német (majd 1932-től francia, 1945-től angol is).

A XIX–XX. század fordulóján a Magyar Rendtartomány elérkezett oda, hogy a pesti gimnázium belvárosi épületegyüttesét – amely akkor egymással összeépült, tehát nem külön öt házból állt – egyetlen épületben egyesítsék, s egyúttal ki is bővítsék, ami az Erzsébet híd felépítésével kapcsolatos területrendezéshez is csatlakozhat. (Ennek leírása a Piarista Diák 1997. szeptemberi 22. számában, illetve az 1917–1918. évi gimnáziumi Értesítőben olvasható).

Az építkezés előkészítő munkálatait 1912-ben indították el, egyúttal meghatározva a megvalósítás teljes programját, amely az 1915. júniusi eredeti véghatáridőhöz képest 1917. januárra halasztódott. Az ifjúság és a tanterület február 14-én reggel a szentmise után ünnepélyesen vonult át az új épületbe. A pesti iskola 200 éves jubileumát november 7-én a Belvárosi templomban hálaadó szentmisével ünnepelték, amelyre a tanulói ifjúság és a tanári kar vezetésével, régi zászlóival vonult át. Megje-

lent a közélet számos kiválósága is. Az ünnepi beszédet a 28 éves Sík Sándor mondta, vázolván az iskola 200 éves küzdelmeit, s kiemelve a piarista iskola jellemző sajátosságait, vallásos és hazafias irányát. Csernoch János hercegprimás leiratot intézett a Rend főnökéhez és az egykor piarista iskolákba járt püspökökhöz. Két nap múlva személyesen jelent meg a gimnáziumban, adta áldását a tanulói ifjúságra, és tolmácsolta az egész püspöki kar üdvözlését.

Az I. világháborút lezáró trianoni szerződés folytán az addig létezett kéttucatnyi piarista intézetnek csak a fele maradt vissza, amelyek nagyszerűen működtek az ifjúság hazafias és vallásos nevelésében is.

A II. világháború végével érkező új rendszer visszafejlődést okozott az egyházi oktatásrendszerben. A szervezeti változtatás alapján a nyolcosztályos gimnáziumok elvesztették alsó négy osztályukat, s ezt csak 3 éven át pótolhatta az ún. általános iskola megindítása – amelyeket együttesen a Magyar Kegyes Tanítórend Budapesti Római Katolikus Kollégiumának neveztek el. 1948-ban végül államosították az egyházi iskolákat, aztán megvonták a szerzetesrendek működési engedélyét. Volt épületeikben állami iskolákat szerveztek. Így jött létre a IV., illetve V. kerületi Állami Ady Endre Általános Gimnázium a felső négy osztállyal. Rövid életűnek bizonyult, mert az állam és egyház között 1950. szeptember 9-én kötött megegyezés visszahozta a piaristákat a Duna-parti épületükbe, s nyitottak összesen kilenc osztályt a felső négy évfolyamban különböző osztályszámmal, mégpedig az I-ben négy párhuzamos, a II. és III-ban 2-2, a IV-ben pedig egyetlen osztállyal (az alsó két évfolyamban „reális” osztály is indult), limitált diák- és tanárlétszámmal.

1953 őszén már költözésre kényszerült a gimnázium, ugyanis minisztériumi rendelkezés alapján a piaristák épülete az ELTE Bölcsészkarának használatába került (de nem a tulajdonába, a földhivatali bejegyzés hiányában). A gimnázium a rendházzal együtt a VIII. kerületi Mikszáth Kálmán téri – a megszüntetett Sacré Coeur, majd a Lenin Intézet használatában volt – épületébe költöztek át. A későbbiekben az iskola hat évfolyamosra bővült, s működött e helyen 58 esztendőn át.

Már a jelen generáció élte meg 1990 után a piaristaságot érintő örvendetes változásokat, amik a pesti iskolához köthetők. „Kerek” évfordulókra emlékezhetünk, arra, hogy eredeti házukba végre visszaköltözhetnek.

A Duna-parti kápolna birtokbavétele 25 esztendeje, 1991. december 21-én – a pesti iskola fennállásának 275., egyúttal a Duna-parti épület megnyitása utáni 75. esztendejében – történt meg dr. Jelenits Istvántartományfőnök igeliturgiájával és az emlékezetes áhítattal. Még az újjáépítés megkezdése előtt – egyelőre kiürítetten és lecsupaszítottan álló – kápolnatérséget zsúfolásig megtöltő híveket meg a 38 esztendő után meghatódottan újra összegyülekezett volt diákokat Borián Tibor gimnáziumi igazgató köszöntötte, aki műsorközlőként és karvezetőként is közreműködött. A homiliát dr. Jelenits István tartományfőnök mondta, majd Sík Sándor ugyanitt 1948 júniusában – a hosszú időre búcsúztató Te Deumon – elmondott megrendítő beszéde leírt szövegével bocsátott utunkra. (Megjelent a Piarista Diák 2001. decemberi 39. számában).

A kápolna használatba vételére – amelynek korábbi búcsúzó szentmiséjét 1953. augusztus 27-én, Kalazancius ünnepén tartották – 1992 nagycsütörtökén, április 16-án került sor. Az egyetem által három és fél évtizeden át színpadként agyonhasznált kápolnát előbb helyre

kellett állítani, de az új liturgikus előírások figyelembevételével. A szentmise főcelebránsa dr. Jelenits István volt, a ragyogó kápolnát újra zsúfolásig megtöltő sokasághoz ismét ő szólt. (Megjelent a Piarista Diák 2002. márciusi 40. számában). De ekkor még hátra volt magának a gimnáziumnak is a visszaköltöztetése.

Erre a várva-várt jelentős eseményre és a tanévkezdő Veni Sancte-ra „kerek” (valamivel több mint) 5 esztendeje, 2011. szeptember 2-án került sor azt követően, hogy a diáksereg a Mikszáth téri „ideiglenes” épületéből már korábban, hosszú sorban átvonult a megnyíló régi-új épületbe. Az ünnepi szentmise főcelebránsa a bíboros prímás volt, mellette a váci segédpüspök – mindketten volt piarista diákok –, a világi személyiségek között a miniszterelnök és helyettese, valamint két (öregdiák) államtitkár. A homiliát a főpásztor mondta, majd Labancz Zsolt provinciális ünnepi beszéde következett, köszönetet mondva a korábbi döntéseket meghozó tartományfőnök elődeinek meg az átépítést végző szakembereknek. Beszédét így zárta: „... kívánom, hogy az ebben az épületben tanulók méltók legyenek a piaristák szellemiségéhez, nemzeti örökségéhez, mert valamennyiükre nagy szüksége lesz a hazának!” (Megjelent a Piarista Diák 2011. októberi 73. számában).

Farkas Zsolt

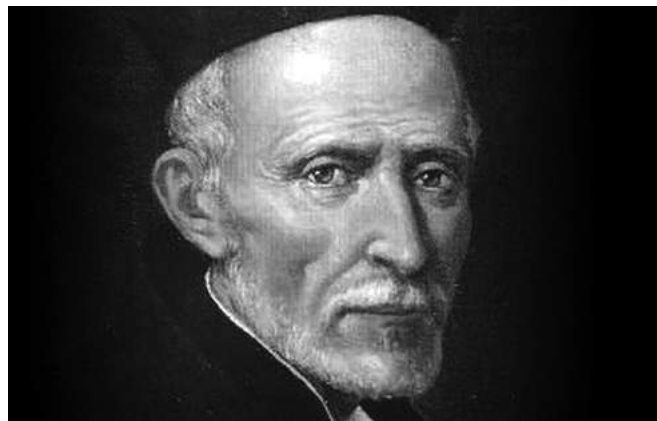
Kalazanci Szent József rendalapításának 400., szentté avatásának 250. évfordulója

Kalazancius azoknak a nagy szenteknek sorába tartozik, akiket az újítás viharaitól ostromolt egyház megvédésére támasztott a Gondviselés – írja a Schütz Antal szerkesztette „Szentek élete” című kötet. Őt azonban nem arra szánta, hogy az eretnekekkel folytatott harcban álljon helyt, hanem arra, hogy az irgalmas szeretet egyik fő feladatát, a tudatlanok tanítását tegye élethivatássá, és ezen módon legyen küzdő egyházának segítségére.

Így történt, hogy az arabverő harcos ősök ivadéka anyagi türelmű tanítóvá szelídült, a hivatásos népnevelés apostolává, és messzi századok kisugárzó hatásában a keresztény művelődéstörténet egyik legkimagaslóbb apostolává lett.

A végleges rendalapításig nagyon hosszú volt az út. Odáig még rengeteg küzdelmet kellett kiállania. Állandóan küzdenie kellett az emberek rosszakarata és irigysége ellen is, de a tisztelőinek a szeretete ellen is. 1600-ban VIII. Kelemen pápa ösztönzésére kongregációvá szervezte tanítótársait, V. Pál pápa pedig 1617-ben egyszerű fogadalmas kongregációvá, majd négy év múlva XV. Gergely ünnepélyes fogadalmú szerzetesrenddé emelte társulatát „Matris Dei Scholarum Piarum” megnevezéssel.

Titkos vágya tehát teljesült, rendje gyorsan terjedt, ami Kalazancius rengeteg munkájának is köszönhető volt. De gondok is keletkeztek, mert tanításra a felszentelt (áldozó-)papok mellett kisegítő testvéreket kellett

alkalmazniuk, ami miatt egyenletlenség támadt. A sok ármánykodás oda fajult, hogy X. Ince pápa 1646-ban feloszlatta, illetve egyszerű fogadalmas kongregációvá minősítette vissza a piarista rendet. A kilencvenéves agastyán megnyugvással fogadta a rettentő csapást, amely pusztulásra kárhoztatta hosszú munkás életének alkotását. Immár nem foglalkozhatott a fiatalokkal.

Így érlelődött lelke az Örökkévalóságra, bízó hitben és meg nem fogyatkozó szeretetben 1648. augusztus 25-én bekövetkezett haláláig (ez az emléknepje is). Boldoggá avatása 1748-ban, szentté avatása pedig 1767-ben ment végbe. Azóta a főoltáron nyugszik, de szíve és nyelve romlatlanul, épségben megmaradt.

F. Zs.

Dr. Simon Sándor Sch.P. (1911–1976), az „Állambiztonság megfigyeltje”

Diákjai által – még jóval halála után is – „Satya bácsiként” és „Simonyúrként” emlegetett, kun származását büszkén hirdető Simon Sándor 1911-ben Dorozsmán született, és semmiképpen sem idős korban, 65. életévében hunyt el. A 40. halálévforduló kapcsán (de a Piarista Diák előző számából kényszerűen kimaradva) most emlékezünk róla. Emléke volt váci és pesti diákjainak egyre fogyatkozó közössége, meg bizonyára az általa tanított egykori kispapjai körében is megmaradt.

Különleges tanáregyéniség volt, hiszen például Vácról „abszolút pedagógusként” emlegetik, akinek kiváló személyiségét az ország civil tanárainak sorában is újabb önálló kötetben kellene megörökíteni. (Mintaként említhető a 2016. évi első kötet: „Abszolút pedagógusok”.) Egy váci öregdiákja, dr. Bardócz László, a „legjobban szeretett és tisztelt” tanáráról – „Simonyúr” címmel – írt egy hosszabb, sokrétű visszaemlékezést, amely megérdemelné volt tanárainkat megörökítő kötetbe foglalását. Ebben szó esik nemcsak a magyar nyelvről, magyarságtudatról, de filozófiáról, költészetéről, képzőművészetről, kamaszokról s cserkészetről, és a görög nyelvről is.

Ugyanígy szükséges lenne Satya bácsi diákjaival kapcsolatos írásainak csokorba kötése is. Ilyen például az 1941. évi Váci Évkönyvben „Hamubasült pogácsa” cím alatt megjelent, görögös érettségizőihez intézett búcsúszavaiként. Ez jól mutatja szeretetét nemcsak diákjai, de mindaz iránt is, ami egyáltalán a „görög” fogalom alá tartozik.

Simon Sándor piaristákkal való kapcsolata Kecskeméten kezdődött, ahol a három utolsó osztályát „kisszeminaristaként” járta, 1928-ban Vácott öltözött be piarista szerzetesnek. Felsőbb tanulmányait Budapesten végezte a Kalazantinumban, illetve a Tudományegyetem bölcsészkarán. Latin- és görög tanári diplomát szerezve 1938-ban „kormányzógyűrüsként” doktorál (összes vizsgáját jeles eredménnyel tette le). Még ez évben szentelik pappá Vácott, és kezdi meg tanári működését ugyanitt a gimnáziumban és a noviciátusban.

Budapestre 1943-ban kerül át, s tanít nemcsak a gimnáziumban, hanem a Kalazantinumban is (itt görögöt, s tart magyarságtudományi előadásokat). Az I. gimnazisták főnöke lesz, akiket egészen az 1948. évi államosításig visz. Főtárgyai a latin és a görög, de esetenként még magyart, történelmet, gazdaságtant, bölcsészetet, sőt rajzot is tanít, 1945 előtt honvédelmi ismereteket, utána a „mindennapi kérdéseket” tartja. A háború után alapított konviktus rátermett prefektusa, az önképzőkör avatott vezetője.

Az iskolák államosításával nagy jövőt ígérő gimnáziumi működése befejeződik, és átalakul a kispapok szolgálatává. A Kalazantinum teológiai tanára egészen 1976-ig, az utolsó hét évben a piarista noviciátusban is tanít. A szerzetesrendek működésének megvonása időszakában (1948-1950) – sok tanártársához hasonlóan – még a hívek pasztorációjában is részt vesz: kísérelő lelkész a XIII. kerület egyik plébániáján.

Volt diákjai számára azért annyi kapcsolata maradt, hogy filozofikus gondolatai eljutottak hozzánk. Máig megmaradt például gépirással sokszorosított 29 oldalas tanulmánya „Logika” címmel, aminek fejezetei: Fogalom, A szó, A tárgy, Az ítélet, A valóhelyzet, A szillogizmus. Csatlakozik hozzá az Ismeretelmélet, a Tudományelmélet. De Simonyúrtól egy rövidebb, sajátkezü kézírásos szöveg is eljutott „Lelkünk halhatatlan” címmel, amelyben bizonyítja: Van lelkünk, Szellem a lelkünk, Halhatatlan a lelkünk.

Annak idején – az 50-es években – léteztek ilyesféle (szerzetes)pap által vezetett, „kiscsoportos” foglalkozások. (Ilyen volt például a műegyetemi lelkészé, a jezsuita Szabó páteré az Ecseri úti Szent Kereszt plébánia épületében.) Ezeket rejtetten kellett tartani, óvva az illetéktelen, szimatoló állambiztonsági szolgálatosoktól...

Satya bácsiról mi, osztálytársak, sokféle emléket őrzünk, amik az együtt töltött, de nyolc helyett mindössze csak 5 évből, s a további újabb évtizedek osztálytalálkozóiból származnak. Valame-

lyik kerek évfordulón a Mikszáth téren jöttünk össze. Akkor még sokan voltunk együtt, az egykori padokban ültünk. Osztályfőnökünk ott állt a katedrán, s „feleltett” minket: nem a latin nyelvtanból vagy a magyarra fordításból, hanem ami azóta történt velünk, felnőtt életünk eredményeiből. Az utolsó találkozásra már a szanatóriumban került sor, mikor a végzetes kórral kellett szembenéznie. De így is helyzetéről „humorosan” beszélt: „...bicskával kell lenyomni az ételt...”

Aztán 1976. május végén már az Új Köztemetőben tartottuk meg „osztálytalálkozókat”.

De van egy másik fejezete is Simon Sándor életének. Az egykori állambiztonsági szervek „figyelme” rá is kiterjedt, mert valamilyen módon „gyanússá” vált, „fontos” lett számukra. Ez már 1990 után derült ki a Szőnyi Tamás szerkesztette különös kiadványból: „Titkos írás – Állambiztonsági szolgálat és irodalmi élet, 1956-1990” I. kötetéből. Simon Sándor neve több helyen is szerepel, s a rá állított figyelő, besúgó személyek „fedőneve”, sőt valódi neve úgyszintén azzal együtt, hogyan lehetett őket ilyesmire rávenni. Az ilyesféle ügynökök ténykedésére világít rá a Simon Sándorra vonatkozó – bár nem

Az MPDSZ 2017. évi rendes Közgyűlésének összehívása

Kedves Barátaim! Öregdiáktársaim!

A Magyar Piarista Diákszövetség Választmányának döntése alapján Szövetségünk ez évi rendes közgyűlését 2017. május 20. szombat délelőtt – a szokásoktól eltérően! – 10 órára hívom össze. Helyszíne a Dunaparti Piarista kápolna (Budapest, V. Piarista utca 1.).

A fenti időpontban megállapított határozatképtelenség esetén a közgyűlést ugyanezen a napon, azonos napirendi pontokkal 11 órára hívom össze. Ez a megismételt közgyűlés már a megjelentek számától függetlenül határozatképesnek minősül.

A közgyűlés napirendje:

1. Szentmise
 2. Megnyitó, üdvözlés, a közgyűlés tisztségviselőinek megválasztása.
 3. A napirend elfogadása.
 4. Kitüntetések átadása.
 5. Az Szövetség tisztségviselőinek beszámolója, különös tekintettel az idei piarista iskolai jubileumokra – Vita és határozathozatal.
- a) elnöki beszámoló

b) főtitkári beszámoló

c) választmányi elnöki beszámoló.

6. Az MPDSZ 2016. évi pénzügyi beszámolójának, közhasznúsági jelentésének és a Felügyelő Bizottság jelentésének ismertetése – Vita és határozathozatal.

7. Az MPDSZ 2017. évi költségvetésének ismertetése és elfogadása – Vita és határozathozatal.

8. Beszámoló a Választmány által módosított Szervezeti és Működési Szabályzatról – Vita és tudomásulvétel.

9. A Piarista Alapítvány 2016. évi pénzügyi beszámolójának és közhasznúsági jelentésének ismertetése, beszámoló az Alapítvánnyal kapcsolatos tervekről – Vita és tudomásulvétel.

10. Agapé.

Az 5–9. napirendi pontokhoz tartozó írásbeli anyagok az új honlapunkon (www.mpdshu) és a Szövetség irodahelyiségében (az első emeleten jobbra) május 1-től kezdve lesznek megtekinthetők.

Budapest, 2017. március 16.

Várgedő Tamás s.k., a Választmány elnöke

túlságosan jelentős, mégis jellemző – részletek szemelvényes közlése.

660. lap: A műértő besúgóknak – akik értenek például az irodalmi élethez – jelentőségük van a politikai rendőrség számára.

661. lap: „Orvos” fedőnevű ügynök (valójában dr. Végh László röntgenorvos) már 10 éve dolgozott a hálózatban. 1951-ben, 20 évesen, „államellenes szervezkedésben” vett részt, s ezzel megzsarolva szervezték be ifjúsági vonalra, ami a katolikus egyház és értelmiségiek irányába is elágazott.

661. lap: „Orvos” 3 munkadossziéja közül az első egy 1957. májusi kézírásos jelentéssel indul, ami szerint 1956. október 23-át megelőző feladata végrehajtásakor, az ifjúsági politikai megnyilvánulások figyelése során, október 22-én este jelen volt a műegyetemi nagygyűlésen.

660. lap: „Orvos” jelentette, hogy saját lakásán előadást tartott nyolc piarista gimnazistának a korszerű művészeti törekvésekről, hogy rendszerünk politikája mennyire gátolja a kulturális ismeretszerzést Nyugatról. A fiúk „jól idomított papi szemléletmóddal” rendelkeznek, s „lenézik a marxizmust”. Nevüket jelentésbe foglalta.

663. lap: „Orvos” – felettese felszólítására – listát készített egyházi kapcsolatairól és lehetőségeiről (papok, szerzetesek, tanárok). Ezután vetették be a klerikális reakció elleni küzdelembe, s állították rá Simon Sándorra.

661. lap: „Orvos” egy kiterjedt egyházellenes akció keretében állították rá Simon Sándorra. Filozófiai kér-

désekkel induló beszélgetésük személyes és közéleti témák felé is elkanyarodott. „Orvos” akkoriban filozófiai képzésre járt Simon Sándorhoz.

675. lap: A politikai rendőrség igen komolyan vette Simon Sándort, akit már korábbról ismertek. „Veszélyes elemként” foglalkoztak vele, akinek piarista körökben tekintélye volt. Sík Sándor vele nézette át beszédeit.

661. lap: „Orvos” Simon Sándorról szóló jelentésében írta, egy beszélgetésük során megmutatta verseit „Orvosnak”, aki Weöres-verssel járult hozzá a borozgatásban kiteljesedő este kellemes hangulatához. „Orvos” jelentéseiből láthatóan Simon Sándor óvatos ember volt, de az ügynök nagyon hamar elnyerte a bizalmát; így ő hamarosan már az esetleges házkutatáskor teendő dolgokra okította az ügynököt. „Orvos” nem sokkal ezután utasítást kapott, hogy nőülésekor Simon Sándort kérje fel az esketésre. Később a feleségével is járt esketőjüknel. Egy alkalommal maga Simon Sándor arra figyelmeztette az ügynököt, hogy nagyobb társaságban vigyázzon, mert „átlag öt főből egy úgymond bemondó, ami alatt az ÁVH megbízottját kell érteni”.

711. lap: „Orvost” felettese összeismertette két másik ügynökkel („Bozzai” és „Szutter”), hogy ezek „sötéten hírszerző lehetőséghez” jussanak piarista vonalon; más-

részt hogy ezek hárman egymást is ellenőrizték. Ezt a két utóbbi ügynököt 1957–1958-ban megszarolva a „belső reakció” elleni elhárításra szervezték be. „Bozzai” célszemélye „éveken keresztül és két dosszién át” Simon Sándor volt.

Mindezt olvasva felmerül a kérdés: mi volt az akkori rendszer eredeti és valódi célja Simon Sándor tanár úrral? Talán adatokat akartak szerezni más – akár egyházi – személyekről, vagy csak valamiféle általános „hangulatjelentést” az országról?

Az teljesen bizonyos, hogy őtöle semmiféle kompromittáló adatot nem tudtak szerezni. Az pedig, hogy zsarolják, megfélemlítsék, lekenyerezzék bármiféle ígérettel, jutalmazással, szóba sem jöhetett. Viszont az teljesen nem zárható ki, hogy csapdahelyzetével tisztában volt. Ez esetben életének e szakasza, hogy „inkorrekt” személyekkel egyáltalán kapcsolatba került, az emberi és szerzetespapi jóhiszeműségét is bizonyíthatná. Bár-hogy is történt, számára ez az ügy hatalmas lelki megpróbáltatást jelenthetett.

Farkas Zsolt

(Fotók: a szerző gyűjteményéből.)

A máramarosszigeti piarista gimnázium emlékezete

A Magyar Nemzet egy korábbi száma az egykor virágzó, soknemzetiségű Máramarosszigetről írt lehangoló cikkében szó esett az egykori piarista gimnáziumról, melynek a régió (nép)oktatásban betöltött kiemelkedő szerepére ott már semmi sem emlékeztet. Pedig az iskola története, mintegy modellként jól mutatja azt az áldozatos küzdelmet, melyet egy többnemzetiségű, többvallású, s különböző társadalmi réteghez tartozó lakosságból álló iparosodó település európai/keresztény szellemű szocializálása megkívánt. A gimnázium 1730-as alapításának előzménye az volt, hogy a sóbányák felülvizsgálatára kiküldött királyi biztos – mint ahogy a korabeli jelentésben áll – „észrevette (...) azt a szellemi elhagyatottságot, melyben nemcsak a nép, hanem a kincstári tisztviselők gyermekei is szenvedtek az iskola és a lelkész hiánya miatt.” Az ott folyó oktatás ars poeticájának a jellemzésére álljon itt egy gondolat Simonchich Incze piaristának, a gimnázium 1801–1807 közötti igazgatójának a Noctium Marmaticarum Vigiliae című művéből: „Bizonyos, hogy a meg nem művelt Máramarost az emberiség javára a művelés alá vett sóbányászat heve tette. Ugyanis mihelyt a kósót a földből vassal kibányászni kezdték (...), a föld felszínén a vad lakosság szíve emberiesebbé kezdett felmelegedni. Így esett meg, hogy a só hozzájárult a művelődéshez.” Igen, oktatásuk eredményeként emberiesebbé melegedett az ottani magyar, román, rutén, német és zsidó nemzetiségű nebulók szíve, akik számára biztosítva volt a klasszikus műveltség oktatása, a szabad vallásgyakorlás, az egészséges életmódra nevelés.

Üssük fel például az 1913/14-es iskolai évkönyvet: a IV. osztály írásbeli feladatainak részét képezte a polgári ügy-

iratok szerkesztése, a VIII. osztályban Széchenyi Hitelét s Eötvös költészetének demokratikus vonásait elemezték. Az alkoholizmus elleni küzdelemmel nemcsak a városi tisztiorvos által tanított egészségtan keretén belül foglalkoztak, de a hit- és erkölcs-tan órakon és az önképzőkörben is. A beszédet és a szónoklattant olyan műveken gyakoroltatták, mint például Deák nevezetes húsvéti cikke, Széchenyi szólásszabadságról szóló írása és Gyulai Pál Eötvös felett mondott emlékbeszéde. 1913-ban a tanári könyvtár számára vásárolt 22 könyv csaknem fele (10 db) testnevelési témájú volt, köztük Angelo Mosso: Az ifjúság testi nevelése című műve, de volt köztük korcsolyázással és a dzsúdával kapcsolatos is.

Hitének alapjait és egyháza történetét minden – a görög és római katolikus, az evangélikus, a református és a zsidó – diák a saját tankönyvéből és saját hittanárától tanulta. Az iskola mellett a város polgárai, (például a gyógyszerész, több görög katolikus lelkész, a könyvkereskedő, az aknaszlatinai bányafőnök, a dohányfőárus, az árvaszéki ülnök stb.) és a Máramarosi Takarékpénztár Részvénytársaság alapította Segélyező Egyesület működött, s „a gyámoltás munkájában híven az (...) emberséges gondolkodáshoz és érzelmekhez, sem vallási, sem nemzetiségi tekintetben megkülönböztetéseket” nem tettek. Hogy ez mennyire így volt, arra álljon itt még egy epizód: mikor az 1802-es tűzvész alkalmából az iskola, a templom és a rendház leégett, a reformátusok felajánlották használatra iskolájukat és templomukat. Ez, ugye csaknem 200 esztendeje történt...

Szende Ákos

(Magyar Nemzet, 2000. december)

Dr. Oláh György halálára

A Piarista Diák lapzárta után érkezett a gyász hír: életének 90. évében elhunyt Oláh György.

Iskoláit végig Budapesten végezte, a Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki Karán diplomázott, s a Központi Kémiai Kutatóintézetben dolgozott vezető beosztásban is 1956-ig. 30 évesen már külföldön van családjával: Anglia és Kanada után véglegesen az USA-ban talált új hazára. 1977-től Kaliforniában élt, ahol a Dél-Kaliforniai Egyetem professzora lett, s egy Szénhidrogén Kutató Intézet igazgatója.

Mindeközben élete végéig büszke maradt magyarságára – s magyar nyelvtudása semmit sem kopott –, új hazájában amerikai lett. Sorra nyerte az elismeréseket munkásságáért külföldön, amelyek közül kiemelkedik a kémiai Nobel-díj 1994-ben. Hazánk is a kitüntetések sorával tisztelte meg. A Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagjává választotta, megkapta a Corvin-láncot (2001), a Bolyai-díjat (2002), a Köztársasági Érdemrend Középkeresztjét a csillaggal (2006), Budapest Díszpolgára lett (2006). Végül 2011. március 15-én – most éppen hat esztendeje – elnyerte a Széchenyi Díjat, amelynek indoklása:

„Világszerte számon tartott és nagyra becsült kémiai kutatásaiért és eredményeiért, azoknak ma már klasszikusnak számító tanulmányokban és könyvekben való közzétételéért, a kémiai tudományok fejlesztése, eredményessége, a kutatási eredmények gyakorlati hasznosítása érdekében végzett tudományos munkásságáért, az új tudósnemzedékek számára példaképpül szolgáló életművéért.” (Piarista Diák 2011. márciusi 72. szám)

Az első kormányzati méltatások szólnak arról, hogy Oláh György a XX. század egyik legmeghatározóbb kémikusa volt; halála hatalmas veszteség hazánk, az egész világ, a világ tudománya számára. Az egyik legnagyobb élő tudós ment el közülünk.

Hasonló érzés töltheti el a pesti piarista diákközösséget is, mert Oláh György megtalálta a módját annak, hogy kifejezze a hála érzését egykori iskolája, annak tanárai iránt. Hiszen itthoni tanulmányai – akár a gimnáziumban is – fontosak voltak számára, mert a magyar iskolák – nyilatkozta – műveltséget is adtak neki.

Az 1927-ben született fiú szülei a pesti Piarista Gimnáziumba adták, ahol mind a nyolc osztályt végig itt járta 1937-től 1945-ig. A gimnáziumi Értesítők tanúbizonysága szerint ún. vastagbetűs, azaz tiszta kitűnő volt végig. Az Értesítők dicséretéről számoltak be önképzőkörbeli irodalmi meg gyorsíróversenyi szerepléseiről, jutalomkönyveiről, de gimnazista közösségi munkájáról is 1945 tavaszán. Erről olvassuk:

„Megalakult a gimnáziumban az ifjúság önkormányzati szerve. Oláh György VIII. osztályos tanuló ismerette a 'felsősök' gyűlésén az új szervezet célkitűzéseit, majd az egyes osztályok megválasztották kiküldötteiket ebbe a diáktestületbe, amelyet diákszenátusnak nevezünk el. Ez után a maga kebeléből (...) titkáru Oláh

György VIII., jegyzőül Zlinszky János VII. osztályos tanulót választották meg.

Egykori osztálytársai közül többen – 72 esztendő távlatából is – rá most mint jó tulajdonságokkal felruházott, közvetlen viselkedésű, segítőkész, kitűnő előmenetelű, de egyáltalán nem nagyképu fiatalemberre emlékeztek, aki szívesen segítette gyengébb társait. Fél évszázad után járt is idehaza, s részt vett osztálytalálkozójukon.

Oláh György tudós személyére méltán büszke lehet Alma Matere is, aki példát mutathat a ma diákságának. Ezért is neve bizonyára belekerül majd a Piarista Diák Kis Kalauza egy majdani átdolgozott, újabb kiadásába, annak „neves piarista diákok, természettudósok” fejezetébe...

Farkas Zsolt

HIVATKOZÁS:

Piarista Gimnáziumi Értesítők (1937–1945)

OLÁH GYÖRGY STOCKHOLMBAN, A NOBEL-DÍJ ÁTVÉTELEKOR (1994)

PRO PATRIA ET IN MEMORIAM

A II. világháború veszprémi piarista diák és tanár áldozatainak

I. Tanár áldozatok

Bokrossy Viktor 1940-től tanított a Veszprémi Piarista Gimnáziumban mint világi testnevelő tanár. 1942 novembertől síoktatónak ment ki a keleti frontra, 1943 telén eltűnt a doni áttöréskor.

Perjés Miklós mennyiségtan- és rajz-szakos világi tanára volt gimnáziumunknak. 1942 tavaszán behívóval az orosz frontra vezényelték, ahol szintén 1943 telén tűnt el. Így ő lett a második tanár hősi halottunk.

Egyébként piarista tanárok Veszprémből nem vettek részt harci cselekményekben, és közülük senki sem vált a fasizmus vagy a kommunizmus áldozatává.

II. Áldozatok a volt piarista diákok közül

Elsőként *Breyer József*, aki az 1900-as évek elején volt veszprémi piarista diák (egyébként Franciaországban élő diáktársunk édesapja volt). 1942-ben esett el az orosz fronton.

• Az 1928-ban érettségizett osztályból:

Miltényi (Muics) Egon honvédszázados 1942. szeptember 25-én halt meg az orosz fronton. *Dr. Tóth Béla* 1944 őszén esett el a harctéren. *Szóger Lajos* a háború polgári áldozata. *Zollner Imre* náci koncentrációs táborban halt meg.

• Az 1929-ben érettségizett osztályból:

Illés Pál rk. pap, a Davidikum volt prefektusa, az ÁVH által az 1950-es években bebörtönözve, az ott elszenvedett kínzásoktól szerzett betegségekben halt meg szabadulása után.

• Az 1931-ben végzett osztályból:

Fronton haltak meg: *Dr. Andalits Lajos*, *Marcza Miklós*, *Nagy Andor*, *Szóka Imre* és *Zanyi Pál*.

• Az 1933-ban végzett osztályból:

Singer Andor munkaszolgálatosként, orosz földön halt meg.

• Az 1934-ben végzett osztályból:

Fehér Gábor 1942-ben az orosz fronton esett el, *Rosenfeld Andor* feltehetően a holocaust áldozata lett.

• Az 1935-ben érettségizett osztályból:

Móritz Gyula, *Novák Károly*, *Szitnyai Bódog* a fronton estek áldozatul. *Dely Gyula* zászlós hadifogolytáborban halt meg. *Póczik Mihály* a kommunizmus recski áldozata lett.

• Az 1936-ban érettségizett osztályból:

Komáromy Böngér István felderítő repülőhadnagy, továbbá *Katona Gábor*, *Klausz Mátyás*, *Nyúl István*, *Szerdahelyi Vilmos* a háborúban haltak meg katonaként, *Pollák Rezső* pedig munkaszolgálatosként.

• Az 1937-ben érettségizett osztályból:

Erdő Béla tüzér zászlós, valamint *Vonderwist Vendel* a jutasi altisztképző őrmestere katonaként a fronton estek

PIARISTA GIMNÁZIUM

el. *Böhm Sándor*, *Kalmár Andor* és *Kertész György* náci koncentrációs táborban haltak meg.

• Az 1938-ban érettségizett osztályból:

Fülek Béla repülőtest, továbbá *Bradics Károly*, *Harsányi Lajos*, *Hets Pál*, *Nemes László*, *Szöllősi László* katonaként a fronton lelték halálukat. *Kárpáti Miklós* munkaszolgálatosként, *Szloboda Miklós* pedig hadifogolytáborban halt meg. *Szlotta József* polgári áldozat lett. *Dr. Major Kálmán* teológus, a Veszprémi Nagyszeminárium volt vezetője az ÁVH börtöneiben elszenvedett kínzásoktól lett beteg, rövidebb életű ember.

• Az 1939-ben érettségizett osztályból:

Vitéz Debrődy György a Veszprémi „Puma” Repülő vadász-ezred főhadnagya, a Magyar Királyi Honvéd Légierő második legeredményesebb pilótatisztje volt, aki 26 légi győzelmet aratott. Miután őt is többször megsebesítve lelőtték, a testében maradt lövedékektől ólommérgezésben betegedett meg Amerikában.

• Az 1940-ben végzett osztályból:

Kiss László 1942-ben, *Farkas Dezső* 1945-ben a fronton katonaként, *Kertész Dezső* pedig munkaszolgálatosként halt meg. *Czobor László* a háború polgári áldozata lett.

• Az 1941-ben végzett osztályból:

Nacsády István rohamtüzér hadnagy a háborúban halt hősi halált, míg *Spitzer László* munkaszolgálatosként esett el. *Szöllősi Gábor* életét megrövidítette, hogy 7 évet töltött el a szovjet Gulág-táborokban.

• Az 1942-ben végzett osztályból:

Bíró Ferenc rádiós-lövész hadapród őrmester 1944-ben zuhant le repülőgéppel, és halt hősi halált a Debrecen térségi harcokban.

• Az 1943-ban végzett osztályból:

Húvös János Ausztriában lett a holocaust áldozata, *Halena Lajos* pedig légitámadás polgári áldozataként halt meg.

• Az 1944-ben végzett osztályból:

Kovács Antal a fronton vesztette életét, *Laborczy Henrik* pedig hadifogolytáborban. *Steiner László* náci koncentrációs táborban halt meg.

- Az 1945-ben végzett osztályból:

Korein István náci koncentrációs táborban halt meg.

- Az 1946-ban végzett osztályból:

Baumann Ödönt 1945-ben Olaszfaluban az oroszok agyonlőtték. *Kizmann Ottót* 1946-ban Sopronkőhidán végezték ki.

- Az 1947-ben végzett osztályból:

Bauer Tamás 1944 után eltűnt. *Lőwy István* 1944 tavaszán családjával együtt a veszprémi gettóba került, ahonnan külföldre szállították, és nem tért vissza. *Márton Ferenc* 1944 decemberében légitámadás következtében halt meg szántódi lakóházukban.

- Az 1948-ban végzett osztályból:

Lengyel Tibor és *Steiner Imre* náci koncentrációs táborban haltak meg. *Hoczmann Miklós*, *Plank István* és *Pausz Rezső* a háború után robbanás vagy más hadi baleset áldozatai lettek.

- Az 1949-ben végzett osztályból:

Kalmár Imre a holocaust áldozata lett Auschwitzban. *Serfőző Ferenc* 1945 után hadi balesetben hunyt el.

- Az 1950-ben végzett osztályból:

Sági István náci koncentrációs táborban végezte, és *Singer Ferenc*, valamint *Steiner János* izraelita diáktársaknak ismeretlen sorsa lett.

Béke poraikra!

Velünk volt a Gondviselés...

Karácsony előtti szombaton, választmányi ülés után Kis Zolival átmentünk a diákszövetségi szobába, hogy a hétfői karácsony-ünneplésre előkészítsük a projektort. Szolidaritásból velünk tartott Csapody Géza, a diákszövetségi karácsonyok ötletadója és szervezője is.

A vetítő üzembe helyezése közben szokatlan zajra lettem figyelmes. Géza egy széken ülve a székekkel együtt eldőlt, beverte a fejét, és láthatóan elvesztette az eszméletét. Zoli azonnal hozzá futott, szölongatta, és egy ruhadarabot tett a feje alá, azalatt én szinte pánikba esve kezdtem segítségért telefonálni. A házban nem volt alkalmas személy, a mentőknél nem tudtak azonnali segítséget küldeni, de közölték, hogy hívják a Máltai rohamkocsit. Amíg a mentőt vártuk, Zoli lement a portást értesíteni és a mentősöket eligazítani, én Gézát szölongattam, kabátjával betakartam. Kisvártatva megához tért, és megnyugtatóan, hogy jól van, nincs szükség mentősre. Néhány perc múlva megérkezett a mentőcsapat. Az orvos bemutatkozás után elmondatta velem az eseményt, azonnal vizsgálni kezdte Gézát, majd kiosztotta kollégáinak a feladatokat. Amíg ők ellátták Gézát, beszélgettünk az orvossal. Kiderült, hogy dr. Sirák András piarista öregdiák, és a pesti gimnáziumunkban végzett. Erre bennem oldódott a feszültség, és közös ismerősünk – néhai Hirka László piarista öregdiák –, volt velencei lakosra hivatkozva néhány dolgot elmondtam, amit Sirák doktortól tudok. (A Piarista Diák egyik számában Borján Tibor piarista atya írt a velencei Kalazancius templom építésének körülményeiről, abban Sirák doktor személyes és anyagi közreműködéséről; és amit Laci bátyámtól hallottam róla: jó cselekedeteiről és országos hírnevéről.) Tőle tudtuk meg, hogy a rohamkocsit a veje vezeti, a nővér, aki Gézát „talpra állította”, betanítás alatt ténykedik.

Sirák dr. telefonon intézkedett, hogy Gézát fogadja a területileg illetékes kórház, és végezze el az ilyen esetekben szükséges műszeres vizsgálatokat, közöljék vele az eredményt. Búcsúzáskor egyetértettünk abban, hogy a Gondviselés sugallatára történhetett, hogy az Országos

Mentőszolgálat a Máltaiakat hívta, ott éppen Sirák doktor piarista öregdiák volt – másodállásban(!) – szolgálatban; így került sor erre a „találkozóra”.

Gondos kezelés után és hasznos tanácsokkal ellátva Gézát levitték a rohamkocsihoz, és a kórházban történő elhelyezését – többszöri bonyodalom után – Sirák doktor elintézte. Géza rövidesen hazament, és azóta is jól érzi magát.

Végül álljon itt – a sok-sok eset közül – egy, ugyancsak Sirák doktortal megesett történet:

Miért is kaptam az Astellas díjat? Ma is azt hiszem, a véletlenek összjátéka volt, én meg csak egy epizódfigura voltam a nagy forgatagban. 2006. augusztus 25-én a székesfehérvári Sóstói Stadionban játszották a Hair-t. A nézőtérén 4-5 sorral felettünk egy velem egyidős férfi összeesett, leállt a vérkeringése. A felesége kiabálni kezdett: Nincs itt egy orvos, meghal a férjem.

Egy percen belül négyen voltunk mellette, két nagyon ügyes intenzív nővér, egy mentőtiszt-hallgató, meg én. Megpróbáltuk újraéleszteni, ezt 13 percig csináltuk minden eszköz nélkül, amíg a rohamkocsi odaért. A beteg teljesen felgyógyult, még évekig dolgozott utána, azóta is jó barátságban vagyunk egymással.

Köszönet az ügyes nővéreknek meg a mentőtisztnek. Én most is úgy érzem: ezt bárki más, aki egy kicsit is ért a mi szakmánkhoz, ugyanígy csinálta volna – nem történt semmi különös. A díjat meg a szívem mélyén már rég megosztottam azokkal, akikkel együtt dolgoztunk a helyszínen. A beteg élete túl sok véletlen szerencsés összjátékán múlt, bár én inkább úgy fogalmazom: velünk volt a Gondviselés.

Hálát adunk a Gondviselésnek, köszönetet mondunk öregdiáktársunk és munkatársai gyors, gondos és körültekintő segítségéért.

György deák alias Borza György

* Forrás: <http://astellasdij.hu> (Az Astellas-díj alapítása, küldetése, története: Társadalmi és szakmai összefogás a legkiválóbb hazai orvosi és szakdolgozói teljesítmények elismerésére.)

A piaristák nagykárolyi sírhelyéről

A temetőinkben levő legtöbb sírról leolvasható, hogy ki alussza benne örök álmát, az illető mikor született, és mikor hunyt el. Van azonban a nagykárolyi Mesterrészi temetőben egy vaskerítéssel körülvett nagy sírbolt, amely ilyesmiről nem tájékoztat, a sírkövön csak ez olvasható: „Az Úrban elhunyt kegyes tanítórendiek.” Ez a nagykárolyi piaristák örökös nyughelye, amely az említett temetőnek a Temető utca felőli első sorának a temetőőri ház felőli sarkán található.

A város lakosai közül még sokan emlékezhetnek rá, hogy a közelmúltban kik lettek a kriptá örökös lakói, de magának a sírboltnak a történetét (mikor épült, kik építették, régebben kiket temettek bele stb.) már kevesen ismerhetik. Pedig ez is szervesen hozzátartozik a piarista rend nagykárolyi múltjához.

A nagykárolyi Mesterrészi temetőt 1833-ban nyitották meg. A régi temető a Dohánygyár helyén terült el (Nagy László szóbeli közlése). Az új temető megnyitása idején a nagykárolyi piaristák már több mint egy évszázados tevékenységgel dicsekedhettek. A városban elhunyt piarista atyákat nyilván a régi temetőben, majd az újban, különböző sírokba temették el, hiszen nem volt közös sírhelyük.

A fentebb említett sírbolt építésének fő kezdeményezője Priechenfeld József piarista atya volt, aki a múlt században több évtizeden át működött a városban a helyi piarista gimnázium paptanáráként és házfőnök-plébánosként. Ezalatt a fizetéséből félretett krajcárokból sikerült annyi pénzt összegyűjtenie, amely fedezte az építkezési költségek nagy részét. Az 1886-ban elhunyt Priechenfeld József hagyatékában 1100 forint maradt erre a célra.

A sírboltépítés előzményeként megemlíthető az, hogy a nagykárolyi római katolikus plébánia egyháztanácsának 1882. január 15-én tartott ülésén a házfőnök-lelkész, Palczer Ernő azzal a kéréssel fordult a testülethez, hogy „engedtesék át minden díj nélkül a Mesterrészi temető valamely kiemelkedőbb helyén akkora terület, amelyen a társház elhunyt tagjai számára valamikor sírboltot építhessen” (Historia Domus). A kérést az egyháztanács jóváhagyta.

Priechenfeld József elhalálózása és a Budapesten székelő piarista Rendtartomány jóváhagyása után hamarosan megkezdődhettek a sírboltépítés munkálatai. Előbb azonban a társház testülete e társháznak még három tagját küldte ki a házfőnök mellé az előkészületek megtételéhez. E tagok a következők voltak: Malonyay István, Vanke József és Rozmanits Timót piarista atyák.

A sírbolt építésével Nonn Gyula helybeli építőmestert bízták meg, aki 1891 őszéig el is végezte a vállalt feladatot. A Historia Domus így írja le a sírboltot: „száraz, mélyen téglalapfalakkal ellátva, boltozata, oldalai első minőségű téglából összeállítva, középen felülről térs bejárónyílással, melyet két hatalmas márványlap ta-

kar.” A sírbolt közepén két részre, két fülkére oszlik, a talajon 4–4 koporsó fér el, felette ugyancsak 4–4, tehát összesen 16.

A sírbolt használatba vételére 1891. november 5-én került sor. Ekkor a temető kápolnájában Palczer Ernő házfőnök-plébános gyászmisét celebrált, majd négy piaristának kihantolt holttestét tették át a beszentelt sírboltba, Paruch Antalét (+1879), Zsuffa Pálét (+1884), Priechenfeld Józsefét (+1886) és Mészáros Alajosét (+1889).

Az emlékkövet Kohn Arnold szatmári kőfaragó készítette, 1892. június 2-án állították fel és szentelték be.

A sírboltot körülvevő vasrács csak 1901-ben lett kész. Az elkészítési költségeket Vanke József piarista atya állta, az a Vanke József, aki később értékes érmegyűjteményt hagyott a gimnáziumra. A vasrács, amelyet 1901 májusában állítottak fel, Orosz István nagykárolyi lakatosmester munkája.

A Historia Domusból pontosan megtudhatjuk, hogy melyek voltak a szóban forgó sírbolt, emlékkő és vasrács elkészítésének költségei: a sírbolt felépítése: 828 ft 83 kr; a sírfelbontás és a holttestek átszállítása: 15 ft; a sírkő ára, felállítással együtt: 350 ft; a vasrács elkészítése: 1268 ft.

Álljon itt azoknak a piarista atyáknak a névsora, akik az előbb említett négyen kívül e sírboltban alusszák örök álmukat: Majoros Endre (+1899), Vanke József (+1904), Palczer Ernő (+1916), Fehér Flórián (+1923), Pap János (+1934), Bakódi Antal (+1943), Kovács Béla (+1964), Raszga István (+1978), Kálmán András (+1986), Gyulai László (+1983), Zernye József (+1985).

Emlékük legyen áldott!

Zsemlyei János

FORRÁS: Római katolikus naptár (Szatmári püspökség) a 2000. évre

Csillagtúrák Erdély szívében

Útvonal:

Budapest–Ártánd–Nagyvárad–Mezőzelegd–Gernyeszeg (4 éjszakai szállás)–Sáromberke–Sárpatak–Vármező–Szováta–Jobbágytelke–Keresd–Almakerék–Segesvár–Székelykeresztúr–Becsekalja–Székelydálya–Ége–Szentábrahám–Marosvécs–Csucsá–Nagyvárad–Ártánd–Budapest

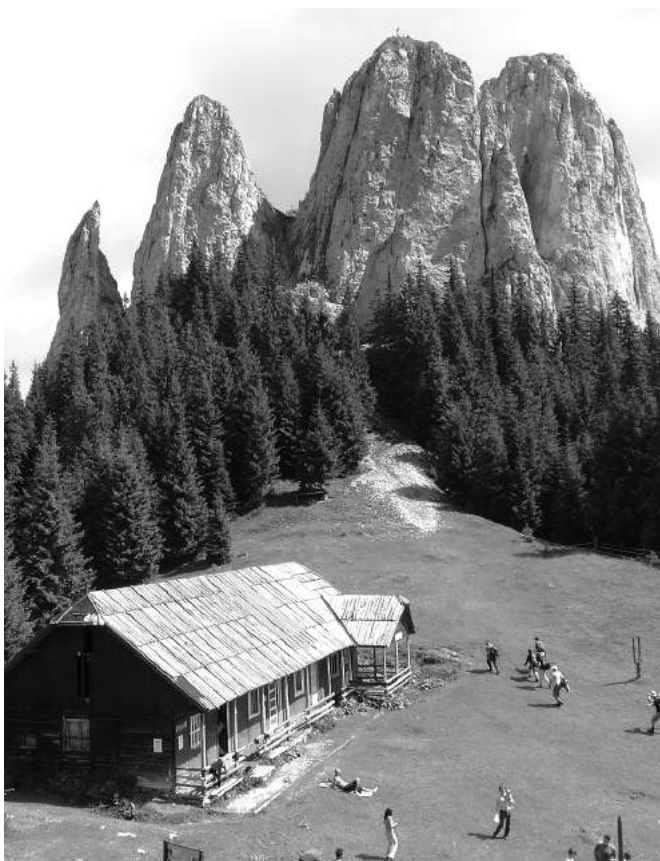
Időtartam: 5 nap (2017. szeptember 12-16.)

Ellátás: félpanzió (reggeli és ebéd)

Vezetés: a csoportot dr. Farkas György honismereti vezető kalauzolja az egész úton

Részvételi díj: 48 000 Ft/fő, mely tartalmazza a szállás, ellátás, vezetés, belépők, piknik és művészeti produkciók árát, kivéve a busz költséget. Busz költség utaslétszámtól függően kb. 18 000 Ft. Utasbiztosítást mindenki egyénileg intézi.

Utazásra jelentkezés: Diákszövetségben, hétfő 15–17 óra között, Csapody Gézánál 30 000 Ft előleg befizetésével, vagy telefonon: **+36 1 383-4599**

Tisztelettel és nyomatékkal kérjük tagjainkat, hogy az esedékes tagdíjat fizessék be, ezzel hozzájárulva ahhoz, hogy fenntarthatassuk Diákszövetség működését, továbbra is adhatunk, sőt fejleszthessük szolgáltatásainkat!

Külön szeretnénk biztatni azokat, akik tagdíjhátralékot halmoztak fel, hogy rendezzék tartozásukat, az erre vonatkozó értesítő levelünket ne zaklatásnak tekintsék, hanem szeretetteljes emlékeztetőnek.

Az ideai esztendőben is rendelkezhetünk adónk egy részéről!

1%-át valamelyik egyháznak, másik százalékát pedig egy szervezetnek vagy alapítványnak ajánlhatja fel.

Kedvezményezett:

- *Magyar Katolikus Egyház*
Technikai szám: **0011**
- *Magyar Piarista Diákszövetség*
Adószám: **19013581-1-41**
- *Piarista Alapítvány*
Adószám: **19013598-1-41**

Magyar Piarista Diákszövetség Közhasznú szervezet
Adószám: 19013581-1-41 Elnök: Strommer Pál
Számmlaszám: OTP Bank: 11708001-20504685
SWIFT kód: (BIC) OTPVHUB
IBAN szám: HU68 1170 8001 2050 4685 0000 0000

Piarista Alapítvány (Alapító: Magyar Piarista Diákszövetség)
Közhasznú szervezet Adószám: 19013598-1-41
Kuratórium elnök: Bognár László
Számmlaszám: ERSTE Bank: 11991102-02103154
SWIFT kód: (BIC) GIBAHUB
IBAN szám: HU29 1199 1102 0210 3154 0000 0000

1052 Budapest, Piarista köz 1.
Telefon/üzenetrógzító: +36 1 486-4432
Internet: <http://www.diaksov.piar.hu>;
E-mail cím: diaksov@piar.hu

Nyilvántartási ügyek: Császár Dániel +36 30 466-0349
E-mail cím: csaszar.daniel@mpdsz.piarista.hu
Gazdasági ügyek: Svastits Géza, +36 1 486-4454
E-mail cím: svastits.geza@piarista.hu

Hivatalos órák: Budapest, Piarista u. 1. (Budapesti Piarista Gimnázium) I. emelet alatt minden hétfőn 14-17 óra között

Tagdíj: aktív keresőknek évi 4000 Ft, nyugdíjasoknak, tanulóknak és pártoló tagoknak évi 2000 Ft. Külföldiek tagdíja 40 Euro, vagy annak megfelelő más pénznem. **Adományokat** a fenti számlákon köszönettel fogadjunk. Befizetés a házi pénztárban a hivatalos órákban, a kiküldött csekkel, vagy banki átutalással a fenti számlákra.

A Piarista Diák következő, 85. száma 2017. szeptember hónapban jelenik meg.

Lapzárta: 2017. augusztus 10.

Piarista Diák • Kiadja a Magyar Piarista Diákszövetség • Nyilvántartási szám: 163/440/1/2008

Szerkesztette a Sajtóbizottság: **Borián Tibor** Farkas Zsolt

Tördelés: Logod Bt. • Nyomda: Innova-Print Kft. • Felelős vezető: Komornik Ferenc